

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

SUVANNON

50 VUOTTA

SEUTU

Lue sivulta 13 Mikko-nimisen miehen tarina joulunseudulta 1939. Mikko toimi muunmuasa komppanianpäällikön ajurina kiperissä tilanteissa.

JOULUKUU

NRO 8/2007

*Hyvää joulua ja
onnellista uutta vuotta 2008!*

SUVANNON SEUTU nro 8/2007:

- * Turkkisen turinat, s. 4
- * Emakolle porsaat, s. 5
- * Suvannon Seutu täytti 50 vuotta, s. 6-7
- * Sakkola-Säätiön valtuuskunta kokoontui, s. 8
- * Pyhä venäläinen maa, s. 9
- * Vuoksi, Kannaksen suuri virta, s. 10-12
- * Sakkolan ja Metsäpirtin kyläjäristys 1871, s. 14-16
- * Isä-Matin susjahti, s. 17
- * Sotiemme Vuoksela matrikkeli valmistui, s. 18-19
- * Vuokselan tytöt vallattomina, s. 20
- * Virkin Virkkeet, s. 21
- * Maire Saarinen urakoi runosuvun perinnön kansiin, s. 22-23
- * Jouluisia ajatuksia s. 23-27
- * Merkkipäiviä ja poisnukkuneita, s. 29
- * Tule mukaan kyläkirjojen tekoon, s. 30

Seuraava lehti ilmestyy helmikuussa 2008.
Aineistot toimitukseen viimeistään pe 25.1. mennessä.

Punkalaitumen kunta onnittelee
50-vuotista Suvannon Seutua
ja toivottaa kaikille lehden lukijoille
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!

Sakkola-Museo avoinna

Kuokkalan Museoraitilla
Lempäälässä
syys- ja talvikauden VAIN
ENNAKKOTILAUKSESTA.

Tiedustelut Antti Hynnä
p. 040 849 0048
Hannu Turkinen
p.040 581 4398

Sika ja ihminen

Ne sanovat siaksi ihmistä,
ken on kaikkia hyveitä vailla.
Mutta milloin on sika, totta vie,
vielä rypenyt ihmisten lailla.

Ei nauttien, juoden ja mässäten,
sika koskaan öitänsä valvo,
ei montakaan ohjetta ylitse käy
eikä yleensä lihaansa palvo.

Ei tappele sika, ei sotaa käy,
ei toisia sikoja murhaa, ja
kateus, ahneus, koiruus muu
sian mielestä tuiki on turhaa.

Sikopahnassa siivosti eletään
kuin parhaat ystävät, tutut.
Ei lähde maailmoja kiertämään
sieltä mitkään skandaalijutut.

Jos ihminen joskus saavuttaa,
sian suurimman hyveissä voisi,
pian uskoakseni päällä maan
tuhatvuotinen Eedeni oisi.

Siis älkäämme ontuvien vertauksin
me loukatko siivoa sikaa,
jonka vaelluksessa tosiaan
emme löydä pienintä vikaa.

Matti Nummensalo

Runon lähetti
Maija-Liisa Mäkelä

PAUKUN PALSTA

Ovatko päättäjät tyhmiä?

Tyttäreni Kaisa sanoi alle kouluikäisenä joskus 15 vuotta sitten minulle: "Isi sinä olet tyhmä".

– En kai minä voi kovin tyhmä olla, kun päättäjät ovat valinneet minut Punkalaitumen kuntaan lukion rehtoriksi ja koulutoimen johtajaksi, vastasin.

– Päättäjät ovat tyhmiä, totesi tyttäreni.

Suomalaiset sotilaat ovat olleet vuosikymmenet YK-joukoissa rauhanturvaajina. Nyt heitä on Naton ja EU:n nopean toiminnan joukoissa ja vaikka missä maailmalla. Olen aina kuvitellut, että näissä tehtävissä olevien sotilaiden palkat maksaa se yhteisö, jonka palveluksessa he ovat. Kuulin elokuussa maanpuolustuskurssilla, että suomalaiset veronmaksajat maksavat kansainvälisissä tehtävissä olevien sotilaiden pal-

kat. Tämä kansainvälinen toiminta maksaa monikymmenkertaisesti sen kuin esimerkiksi kertausharjoitusten järjestäminen.

En ymmärrä, mikä hinku suomalaisilla on osallistua Naton toimintaan pelkästään antavana osapuolena ilman, että saataisiin sieltä minkäänlaisia turvakuuita. Ovatko päättäjät tyhmiä?

Syksyn aikana lehdistössä käytiin rajua keskustelua siitä, tarjosiko Boris Jeltsin Suomelle Karjalaa takaisin. Näyttää ilmeiseltä, että näin todella tapahtui. Eikö se ole niin, että pakottavassa taloudellisessa tilanteessa jokainen yksityishenkilö Suomessakin luopuu kesämökistään tai metsäkappaleestaan. Miksei valtiokin voisi hätätilanteessa tehdä samoin.

Toki tämä Karjalan ostaminen olisi samanlainen asia, jonka joudumme usein tekemään Viipurin torilla. Joudumme ostamaan varastetun passimme tai kännykkämme takaisin. Paljon helpommalla pääsemme, kun maksamme sen, mitä pyydetään kuin alkaisimme oikeusteitse vaatia oikeuksiamme. Kari Silvennoisen oikeusjutut näyttävät selkeästi, miten oikeuksien penääminen Venäjällä onnistuu.

Eri lähteiden mukaan rauhanteossa pakkoluovutetuista alueista Venäjä olisi pyytänyt

Suomelta 12 – 15 miljardia euroa. Laskekselin, että se tekisi noin 3000 euroa / hehtaari. Karjalan hinta oli suunnilleen

saman verran kuin mitä 90-luvun pankkikriisi ja Soneran Saksasta ostama ilma maksoivat Suomen veronmaksajille.

Joskus 1990-luvun alussa heitin Karjalan matkallamme ajatuksen, että ostaisimme Karjalan takaisin. Silloin mukana olleet sotaveteraanit kivahtivat, että kyllä Karjala pitää saada ilmaiseksi takaisin, kun se on kerran vääryydellä ilmaiseksi vietykin. Periaatteessa olen samaa mieltä, mutta kuitenkin...

Olisi nyt mukava korkeiden ja kasvavien puutullien aikana ottaa puuta omaa metsästä. Minäkin ostaisin siihen hintaan muutaman kymmenen hehtaaria sukuni maita mökkitonteiksi.

Suomen valtiollinen johto ei tietävästi ottanut Venäjän ehdotusta edes käsitteeseen ja kieltäytyi kohteliaasti edes keskustelemasta asiasta. Ovatko päättäjät tyhmiä?

Olen kasvanut vennamolaisessa perheessä enkä ole lapsena saanut kuulla kovin mairittelevia kehuja Urho Kekkosesta ja hänen toimistaan. Olen kuitenkin sitä mieltä, että jos Urkki olisi ollut 1990-luvun alussa voimissaan, niin Karjalan kunnaat olisivat meidän.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön

valtuuskunnan puheenjohtaja

Harjatie 5, 32210 Loimaa

puh. 0500-741296

hannu.paukku@punkalaidun.fi

Lämmin kiitos

*kaikille ystäville ja yhteistyökumppaneille
mukana olosta juhlavuodessamme.*

Hyvää joulua ja menestystä vuoteen 2008!

**SAKKOLA
SÄÄTIÖ
60 VUOTTA**

**SUVANNON
SEUTU
50 VUOTTA**

SAKKOLA-JUHLAT
vietetään 10.8.2008
Espoon Leppävaarassa

Sakkola-Seura ry

TURKKISEN TURINAT

Vuoden varrelta

Itsenäisyyspäivämme ja Sakkola-Säätiön juhlavuosi on lopuillaan. Taaksepäin tarkasteltuna ovat perusasiat sujuneet sovitusti, paikka paikoin paremminkin. Ainoastaan Keljan muistomerkkihanke ei ole edennyt toivotusti ainakaan tämän kirjoittamiseen mennessä.

Venäläisviranomaisien mukaan lupahakemus on jossain byrokratian mutkissa menossa.

Säätiö on pyytänyt vastausta, myön-teistä tai kielteistä, viimeistään vuoden 2008 aikana.

Jos päätös on kielteinen, miettii ErP 6:n perinneyhdistyksen hallitus hankkeen toteuttamista koto-Suomessa Keljan taistelun 70-vuotisjuhlan yhteydessä.

Kyläkirjojen ohella on työn alla sekä Sakkolan muistopuiston eli hautausmaan muistomerkkien alueen rajausta ketjuaidalla että lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkkien kulku-uran aukaisu entiselle paikalleen. Venäläisosapuoli on molemmissa asioissa luvannut apuaan. Toivottavasti päädytään ensi vuoden aikana toimiviin ratkaisuihin.

Itsenäisyyspäivän tienoissa olen saanut olla kotokuntamme Lempäälän it-

senäisyysjuhlissa mukana niin esiintyjänä kuin osallistujana. Lastusten kyläkoulun itsenäisyysjuhlissa kerroin sakkolalaisista evakoista ja heidän sijoittumisestaan tänne Pirkanmaalle. Sali kuunteli hiljaisena talvisodan alun kuvauksia Raudun ja Sakkolan väen kii-reisestä siirtymisestä vihollisen tulituksen alta turvaan.

Mieleenpainuvuoli Lempäälän Pyhän Birgitan kirkon sankarihautojen yhteyteen pystytetyn sankarivainajien muistokiven tuntelevyinen vihkiminen osana itsenäisyyspäivän juhlallisuuksia. Samalla kertaa laskettiin luonnollisesti seppelä myös Karjalaan jääneiden muistomerkille.

Paria viikkoa aikaisemmin olimme vuokselalaisten vieraina Hämeenlinnassa heidän suururakkansa Sotiemme Vuokselamatrikelin julkistamisjuhlissa. Kaverinani oli Kalloksen Esko, joka intoutui kertomaan armeija-ajastaan. Olihan juhla hänen palvelusaikaisessa sotilaskodissa.

Virkin Taiston ja kumppaneiden monivuotinen työ on nyt kaiken kansan ihailtavana. Taistolta sain cd-paketin. Hän lähetti säätiömme käyttöön kuvamansa cd:n juhliemme kenttäjumalanpalveluksesta Sakkolan kirkon raunioilla muistopuistossa. Sitä katsoessa palasi mieliin monet muistot tuolta ikimuis-toiselta matkalta. Tarinointi maratonmes-tarin Veikon kanssa, Paukun Hannu kanniskelemassa puhujanpönttöä, Koiraset ja Karjalaisen Heikki laulattamassa juhlaäkeä, seppelienlasku Runteen-mäellä ukkospuuskan myötä, Topin

kyyneleet irrottanut laulu pääjuhlissa...

Onpa tässä keritty juhlimaan yhteistyökumppaneiden kanssa viisikymmen-vuotista Suvannon Seutuakin, joka voi ja jaksaa hyvin. Kiitos kaikkien tilaajien, lukijoiden, kirjoittajien ja toimittajien.

Viimeisin muisteloni on parin kolmen tunnin ikäinen. Olimme Hynnän Antti ja mie Sakkolan museolla asustavan emakon porsimistilaisuudessa. Pilviniemen Ero ja kolme hänen kuvanveistäjäkaveriaan toimivat kättilöinä. Ero oli perusohjauksen saanut äidiltään Patjan Lempiltä ja niinpä synnytys sujui erinomaisesti. Nyt voi museollamme ihailla koko pahnuetta. Päätoimittaja Marjo kirjoittaa asiasta viereisellä sivulla.

Iloisin synttärিতunnelmin lähettelen kaikille lukijoille rauhaisan joulun ja onnellisen uuden vuoden toivotukset!

Joulunaikaa toivottelee

Hannu Viljonoika Turkinen

Viimeinen myllymatka

Elettiin vuoden 1944 alkukesää. Kylvöt oli tehty ja jyviä oli jäänyt tähteeksi. Tarkoitus oli mennä Metsäpirtin Koselan myllyyn, mutta en kerinnyt Meskasen mäkeä kauemmaksi, kun eräs mies rupesi neuvomaan; Taipaleen sillasta ei päästetä siviili-ihmisiä enää ylitse. Tilanne oli erittäin vakava, suuri maihinnousu oli alkanut. Suomen rintamalla oltiin valmiina. Tämä sai meidät

siviilit melkein varpaillamme kävelemään.

En kuitenkaan ottanut näitä neuvoja kuuleviin korviini, vaan jatkoin matkaa. Lähestyin siltaa ja huomasin sillan edessä kaksi aseistettua miestä. Nytkö lopui matkanteko tähän, oli ensimmäinen ajatus. Mutta aina ei hyvät neuvot osu kohdalleen – niin siinä kävi, etteivät vartiomiehet puhuneet mitään enkä minä heille. Matka jatkui, olin päässyt kuin

koira veräjältä. Myllyssä ei muita myllyttäjiä ollut, joten jyvät muuttuivat pian jauhoiksi.

Kotimatka sujui ilman jännitysmo-mentteja. Olen monet kerrat ajatellut, teinkö Koselan myllyn historiaa, olin-ko viimeinen jauhottaja, tai ainakin viimeisiä?

Kahden päivän päästä olivat metsäpirttiläiset uudella evakkomatalla.

Emil Merjaniemi

Sakkolan emakko sai porsaats

Nyt on emakolla jälkeläiset, jotka ovat muotoilleet Eero Pilviniemi (oik.), Outi Jolanki, Riitta Koivisto ja Heli Lonka. Lahjoituksen vastaanottajina Antti Hynnä ja Hannu Turkkinen.

Sakkola-tapahtumien maskotti, etupäässä Sakkola-Museon tiloissa majaa pitävä mahtava emakko sai joulun alla neljä potraa porsasta. Emakko ja porsaats voivat hyvin, sai hankkeen kättilönä toiminut Eero Pilviniemi todeta.

Pahnueenlisäykseen alkusysäyksen antoi säätiön hallituksen puheenjohtaja Hannu Turkkinen, joka vihjaisi vanhan emakon entisöinnelle Pilviniemelle, että saisi tuolla porsaitakin olla. Emakko on alun perin Sakari Ryypön käsialaa noin 30 vuoden takaa.

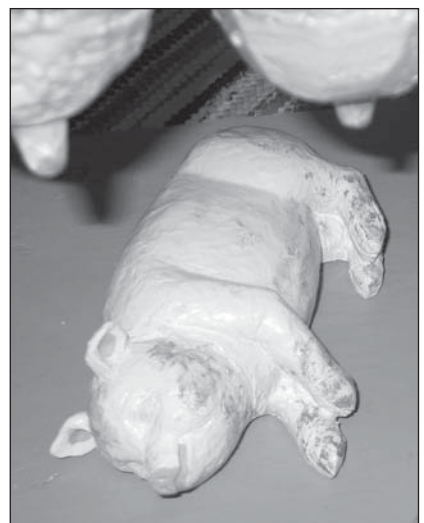
Tampereen työväenopistolla Sampo-
lan torstairyhmissä kuvanveistoa har-
rastava Eero Pilviniemi sai houkutelua
hankkeeseen mukaan muutamia kuvan-

veistoystäviään: possunmuotoiluun
ryhtyivät myös Outi Jolanki, Riitta Koivisto ja Heli Lonka.

Yhteisvoimin syntyi terrakottasavesta neljä terhakkaa potsia, ja uniikit keramiikkapossut kotiutuivat emakon hoiviin 8. joulukuuta. Museovastaava Antti Hynnä vakuutti, että hyvässä hoivassa ovat.

Muhkean emakon nisille asetellut pikkupossut ovat tekijöiden mukaan kahden päivän ikäisiä.

Ja tulevat varmasti olemaan katseenvangitsija ja yleisönhuvittaja monissa Sakkola-tapahtumissa. Kiitos possujen lahjoittajille!

Marjo Ristilä-Toikka

Kylläisenä nukuttaa.

Suvannon Seutu täytti 50 vuotta

Suvannon Seutu vietti 50-vuotisjuhlansa kahvitilaisuuden merkeissä Lempäälässä 10. marraskuuta Sakkola-Säätiön valtuuskunnan syyskokouksen jälkeen.

Juhlakahville oli kutsuttu ystäviä ja yhteistyökumppaneita – tervehdyksensä lehdelle toivat muun muassa Lempäälän, Punkalaitumen ja Vesilahden kuntien edustajat sekä joukko karjalaisseuroja ja pitäjäsäätiöitä.

Tilaisuuden juontanut Hannu Turkkinen toivotti väen tervetulleeksi ja kyseli lehden perustamisvaiheista niissä mukana olleelta Yrjö Raaskalta. Aikoinaan asiamiehenä toiminut Laina Nuora muisteli, että naisväellä putosi kapustakin kesken vellinkeiton, kun Suvannon Seutu kolahti kotiin. Moni muikin vahvisti, että oma pitäjälehti tarkoin luetaan kannesta kanteen.

Sirkka Kuuppo lausui tunnelmallisia runojaan, ja musiikkiantimista huolehtivat pelimannit Helinä Nurmi ja Heljä Takku.

Yhteislauluihin johdatteli Heikki Karjalainen kitaroineen.

Hannu Turkkinen haastatteli Yrjö Raaskaa lehden perustamisen ajoista.

Päätöimittaja Marjo Ristilä-Toikka totesi, että karjalaiset pitäjälehdet Suomesa ovat mielenkiintoinen ilmiönsä: on oma lehti, vaikka ei enää omaa paikkakuntaa.

– Pitäjälehdet, joita toimitetaan lukuisia eri puolilla maata, ovat monet jo vuosikymmeniä toimineet yhdyssiteinä karjalaisen siirtoväen ja heidän jälkipolvien keskuudessa. Kun Sakkola-Säätiö 50 vuotta sitten teki päätöksen ryhtyä julkaisemaan omaa lehteä, liekö se arvanut, millaisen kulttuuriteon polkaisi alulle.

”Tämän lehden tarkoitus on kerätä muistelmia ja elämäntapauksia säilytettäväksi vastaisille sukupolville. Monikin tapaus sinänsä voi olla paikallises-tikin vähäinen, mutta sillä saattaa olla aikojen kuluessa historiallista arvoa. Sukupolvet vaihtuvat ja muistikuvat häipyvät menneisyyden hämärään, jollei niitä säilytetä kirjoitettuun tahi painettuun sanaan”.

– Näin kirjoitti esipuheessaan toimitus 50 vuotta sitten Suvannon Seudun ensimmäisessä numerossa, joulukuussa 1957. Tavoite oli selvä, ja näin vuosikymmenten jälkeen voidaan todeta, että se on myös käynyt toteen.

– Suvannon Seutuihin on talletettu uskomattomat määrät tietoa ja tarinoita miesmuistista, ihmisten elämänmenosta arjessa ja juhlassa, kansanperinnettä, sananparsia, murretta, tapoja ja us-

Laina Nuora toimi lehden asiamiehenä. Juhlakahvilla myös Ritva Koski ja Anneli Kuisma.

komuksia, tietoa kylistä, maisemista, elinkeinoista, työtaivoista, kädentaidoista ja harrastuksista.

Tänään lehti toimii myös kyläkirjojen kokoajien tietopankkina, ja ehkäpä joskus vuosikertojen antamista on iloa vaikkapa jollekin tutkijalle.

Marjo Ristilä-Toikka arveli, että Suvannon Seudulla on ollut roolinsa myös siinä, että evakkoväki ylipäättään ryhtyi kirjaamaan muistojaan ylös.

– Kun karjalainen evakkoväki joutui lähtemään asuinsijoiltaan, monen mukana kulkivat paitsi muistot, myös valokuvat. Kiittää sopiinkin heitä, jotka ottivat matkaansa perheensä valokuva-albumit. Niistä on saatu mielenkiintoisia potetteja Suvannon Seudun antimiksi, ja nyttemmin myös arvokas aineisto taltioitua Sakkola-Museon arkistoon.

Lisävoimaa Suvannon Seutu saivat 2000-luvun alussa, kun Metsäpirtti ja Vuoksela liittyivät mukaan lehdentekoon.

– On tullut uusia kirjoituksia ja kirjoittajia, ja uusia tilaajia. Siitä kiitos eritoten Metsäpirtin ja Vuoksen yhdyshenkilöille Ilmi Pesoselle ja Taisto Virkille.

Tulevaisuuden haaste niin Suvannon Seudulle kuin muillekin karjalaisille pitäjälehdille on saa ylläpidettyä karjalaisen jälkipolvien kiinnostus.

Juhlavieraita kahvilla.

Sirkka Kuuppo lausui runoja, ja tyttärensä Helinä Nurmi musisoi yhdessä Heljä Takun kanssa.

Toimituksen yhteystiedot:

Päätoimittaja Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375, 37550 Lempäälä
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi
p. 040 730 2622, 03-3748 448

Metsäpirtin yhteyshenkilö
Ilmi Pesonen
Porslahdentie 10 A 13
00960 Helsinki
ilmi.pesonen@welho.com
p. 09-694 6309, 040 730 6166

Vuoksen yhteyshenkilö
Taisto Virkki
Paununkatu 24
33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 0400-576722

Lehden toimittajat saivat työstään kiitoskukkaset, vas. Ilmi Pesonen, Taisto Virkki ja Marjo Ristilä-Toikka. Kuva: Aila Alanen.

Toimintaa riittää myös vuodelle 2008

Sakkola-Säätiön valtuuskunta varajäsenineen ja toimihenkilöineen kokoontui 60-vuotisjuhlavuoden päättäneeseen kokoukseen. Toimintasuunnitelman mukaan myös ensi vuosi jatkuu vilkkaana.

Sakkola-Säätiön valtuuskunta kokoontui syysvuosikokouksensa Lempäälään 10.11.2007. Kokouksen puheenjohtaja toimi Hannu J. Pauku ja sihteerinä Matti Naskali.

Hannu J. Pauku valittiin edelleen valtuuskunnan puheenjohtajaksi, ja varapuheenjohtajana jatkaa Esko Kalonen.

Valtuuskuntaan valittiin kaksi uutta jäsentä edesmenneiden Veikko Karvosen ja Aaro Viskarin tilalle. Viskarin tilalle valittiin Antti Hynnä Lempäälästä ja varajäsenenä Veikko Karvosen jäljillä jatkaa hänen poikansa Tapio Karvonen Turusta.

Säätiön hallitukseen Aaro Viskarin paikalle nimettiin Aila Alanen. Erovuoroissa olleet Hannu Turkkinen ja Annele Kuisma sekä varajäsenet Markku

Nuora ja Elsa Mäkelä valittiin jatkamaan tehtävissään.

Myös tilintarkastustoiminta säilyy ennallaan eli tilintarkastuksen hoitavat Pirkanmaan Tilintarkastus Oy ja Pertti Loponen, varalla on Tuula Laitinen.

Valtuuskunta hyväksyi myös vuoden 2008 talousarvion sekä toimintasuunnitelman. Vuoden päätapahtuma on Sakkolan pitäjäjuhla, joka pidetään Espoon Leppävaarassa 10. elokuuta 2008, järjestelyvastuun on ottanut Sakkola-Seura.

Tarkoitus on myös tehdä matka Kesälahdelle, jonne evakkomatkan jälkeen on päätynyt Sakkolan kirkon alttaritaulu.

Kyläkirjaprojektit jatkuvat, ja myös Sakkolan kylät tuvasta tupaan -kirjasta

on tarkoitus tehdä uusintapainos.

Sakkola-Museo toimii entiseen tapaan ollen kesäkauden avoinna päivittäin, talvikaudella eri tilauksesta. Ensi kesänä kyläesittelyyn tulee Haparainen.

Ystävyyskuntatoimintaa jatkuu, samoin osallistuminen Suvannon seudun pitäjäyhteisöjen toimintaan. Sakkolan hautausmaan kunnostukseen ja kunnossapitoon pyritään vaikuttamaan mahdollisuuksien mukaan, samoin Keljan patsashankkeeseen. Lisäksi jatkuu toiminta Erillinen Pataljoona 6:n perinneyhdistyksen puitteissa.

Suvannon Seutu jatkaa ilmestymistään kahdeksan kertaa vuodessa. Vuosikerran hinta pysyy entisellään 20 eurossa.

Marjo Ristilä-Toikka

Pyhä venäläinen maa

Kolme ja puoli tuntia rajanylitys -muodollisuuksia Torfjanov-kassa/Vaalimaalla panee pakostakin miettimään, mikä tässä minuuotteja tuottaa.

On passintarkastus, tulli, rajakentällä partioiva erikoisjoukkojen mies ja sisinä sotilasraja, jonka turisti tulkitsee Leningradin sotilaspiirin vastuurajaksi. Niin, kaupunki on modernisti Sankt Petersburg, mutta sotilaallinen suuralue/sotilaspiiri on yhä Leningradin nimellä!

Miksi Venäjälle meno ja Venäjältä pois tulo on tehty niin vaikeaksi? Miksi jokainen rajanylittäjä viedään hetkeksi täysin oikeudettomaan tilaan? En ottaisi todesta perinteistä byrokratia-selitystä enkä vetoaisi suuren maan taloudellisiin rajoitteisiin. Nämä rajajutut voitaisiin hoitaa kuntoon, jos haluttaisiin.

Eikä sekään oikein päde, että rahahitaus olisi yksinomaan virkailijoiden ns. työajanhallintaa tahi virheidenvälttämistästrategiaa.

Kokeilen yleistä selitystä: kysymys on pyhästä venäläisestä maasta. Yksilötasolla kysymys on siitä, että koska maa on pyhää synnyinmaata, sitä ei voi omistaa. Perustuslaillinen kysymys maanomistuksesta on Venäjällä yhä ratkaisematta. Vasta kun kun sinut haudataan, saat haudallasi rauta-aidan, että sinulla olisi jotain omaa, jossa suku voi sinua surra. Sillä välin, jotta pysyisit mukavammin hengissä, sinulla on josakin sukuhaarojen konnuilla babushkan viljelypalsta tai kasvimaata, jota ympäröi aita. Neuvostoliiton aikana puolet koko maan vihannestuotannosta perustui kotitarvepalstoihin! Aita on kasvimaan tärkein osa eikä sitä ole rakennettu eläinten esteeksi. Se on siinä siksi, että yhteiseksi koettu on kaikkien oman käden oikeuden kohteena.

Jos sinulla on datsha tai hienompi

kesähuvi, tarvitset ehdottomasti tonttisi ympärille aidan, mieluummin tiilestä ja kaksi metriä korkean. Ilman aita datshasi kuuluu kaikille.

Tämä yksilön tosiasiaaksi kokemaa oikeudettomuus siirtyy valtakunnan tasolla rajamuodollisuuksiksi. Syvään kerrostuneen, tuhannen vuoden ajan karttuneen, venäläisen kokemuksen mukaan ulkopuoliset ovat aina olleet uhka Venäjänmaalle. Jopa utelias turisti, joka vapaaehtoisesti tulee tuomaan käyttövarojaan maksaakseen matkailuelinkeinon palveluksista edustaa salaperäistä uhkaa. Samanlaista kuin mongolien Kultainen Orda, Kaarle XII, Napoleon tai Hitler tai nimetön tsetseeni.

Nimenomaan näistä lukuisista isänmaallisista sodista, joissa taistelijan hurme on maan pyhittänyt, nousee pyhän venäläisen maan kultti. Maata ei voi omistaa, koska se on pyhää maata. Mytologinen rengas sulkeutuu. Ainoa ratkaisu on, että Rossiija-valtio, se on kollektiivinen isänmaa tai oikeammin äidinmaa, Rodina, omistaa edelleen nämä maat. Esimerkiksi metsäkombinaatti omistaa vain puuston, mutta ei maata. Tietävästi maanviljelijä ei edelleenkään voi omistaa viljelemäänsä maata.

Sotasankarien muiston ylläpitämiseen tarvitaan patsaita ja muistomerkkejä. Niille tuodaan juhlapäivinä kukkia, totta kai. Sakkolassakin näitä punatähtipystypaasia on mm. Haitermaassa Sakolan asemalla, vaikka siellä ei taisteluja käyty - tunnettua kiväärinlaukaukseen

pudonnutta lentäjää lukuunottamatta. Siihen nähden on erikoista, että Keljan taisteluissa kuolleiden neuvostosotilaiden hautausmaa on kokonaan pyyhitty pois maastosta ja muistista.

Kuvittelen, että sama pyhän maan ajatus näkyy Venäjän televisio kanavilla. Niillä ei kuule ulkomaan kieltä, koska kaikki dubataan venäjäksi. On kulttuurikanava, jossa on esillä isonmaan korkeaa kuulttuuria. On isänmaallinen kanava, jossa kerrataan sota- avaruus- ja merihistoriaa sekä näytetään venäläisiä sotafilmejä. Kaikilla kanavilla on yhteisenä juonteena kansallisen yhteistunteen rakentaminen. Ikäänkuin olisi pelko, että suuri maa sulaisi osiin. Tämä ”sidekansallinen” teema näkyy jopa muutoin varsin modernissa ja kiitettävässä. rangaistuspataljoonaa käsitellessä tv-sarjassa.

Nyt tätä lipulla merkittyä venäläistä maata olisi neljän kilometrin syvyydessä pohjoisnavan alla. Se lippu vietiin paikalleen Mir -pienoissukellusveneellä, jonka oli rakentanut Rauma-Repola ja Mirin oli suunnitellut muuan Loimaalla asuva insinööri!

Edellä sanottu voi olla väärinymmärrystä tai muutoin sivullisen ankaraa puhetta, mutta mielellään joskus kuulis, miten venäläiset selittävät puheena olevan asian.

Juha Kuisma

Kirjoittaja on Suomen maatalousmuseon johtaja

Kannaksen suuri virta kiinnostaa tutkijoita

Vuoksi, Kannaksen suuri virta oli seminaarin aiheena Karjala-talolla 17.11. Vuoksi virtaa Etelä-Karjalasta Kannakselle – Saimaalta Laatokkaan. Vuoksen synnystä ja Vuoksenlaaksosta puhui professori Matti Saarnisto, ja Taipaleenjoen ja Suvannon vaiheita kertasi diplomi-insinööri Kalevi Hyytiä.

Esihistoriallisesta asutuksesta Vuoksenlaaksosta kertoi arkeologi, filosofian tohtori Hannu Takala. Alueella on tehty viime vuosina asutushistoriaa selvittäneitä kaivauksia, ja Takala ennakoii, että niitä tullaan tekemään vielä lisää. Asutusta on tiedetty etsiä nimenomaan vesistöjen ääreltä – ja ensimmäiset asukkaat alueelle ovat tulleet jo noin 10 000 vuotta sitten.

– On mietitty myös suokaivauksia, joista saattaisi löytyä lisää esineistöä ja materiaalia tutkimuksiin.

Ohessa Esko Karonen kirjoittaa aiheesta. Kirjoituksen tietolähteenä on ollut mm. Matti Saarniston aineistoa.

Taipaleenjoen synnystä ja kehityksestä löytyy tietoa myös Sakkolan nettisivuilta; siellä on luettavissa professori Pertti Vakkilaisen esitelmä, joka on pidetty Taipaleen taistelujen muistojuhlissa Terenttilässä 1998. -MRT

Tutkijat Matti Saarnisto (vas.) ja Hannu Takala.

Suvannon Seudun sukututkimuspiiri jatkaa kokoontumisiaan

Suvannon seudun sukututkimuspiiri piti kokouksensa Vuoksi-seminaarin jälkeen Vpl. Pyhäjärven toimiessa isäntänä. Kauko Hinkkanen kertoi Hinkkasten svusta ja sukuseuran toiminnasta.

Seuraava suvannon seudun sukututkimuspiirin kokous on 19.1.2008, jolloin isännöintivuoroissa on Rautu. Kokoukset pidetään pääsääntöisesti Karjala-talolla Helsingissä. Muut ensi vuoden kokoukset ovat 12.4., 20.9. ja 15.11.

Sukututkimuspiiri kokoaa yhteen Suvannon ympärillä olleiden pitäjien sukututkijoita; mukana on väkeä Sakkolasta, Raudusta, Vpl. Pyhäjärveltä, Metsäpirtistä ja Vuokselasta.

Toiminnasta löytyy lisätietoa internetistä osoitteesta www.suvannonsuvut.net.

Vuoksen vedet syöksyivät Suvantoon 150 vuotta sitten

Karjalankannaksen olot muuttuivat yhdessä rysäyksessä suu-
resti yhtenä ainoana päivänä. Vuonna 1857 syyskuun 17. päivänä valmistui Kiviniemen kosken perkaus ja työsulut avattiin. Vuoksen vesi syöksyi Suvantoon ja muutti täydellisesti kannaksen vuosituhantista maisemaa Käkisalimesta Metsäpirttiin, Taipaleesta Jääskeen. Ensi alkuun Suvannon oli sinä syksynä yli neljän metrin tulva.

Tämä suuri ”työnäytös” oli seudulla kansanihmistenkin tiedossa, ja niinpä se keräsi paljon väkeä ihmettelemään ja siunailemaan ainutlaatuista tapausta. Sitä on aikansa kronikoissa selvitetty tarkasti.

Tuolloin 150 vuotta sitten Suvannon pinta oli noin seitsemän metriä Vuoksen pintaa alempana. Alkuvaiheessa Vuoksen pinta aleni vain kolme ja puoli metriä, mikä sekin tuntui Vuoksen laaksossa Tiurinkosken yläpuolella aina Jääskessä asti.

Vuoksen pohjoinen uoma Käkisalmeen kuivui lähes kokonaan. Sitä alettiin myöhemmin kutsua Pikku-Vuokseksi tai Vanhaksi-Vuokseksi.

Muutoksia yli 10 000 vuoden jälkeen

Kiviniemen kosken syntyi kuivatti lopullisesti Vuoksen eteläisen lasku-uoman Heinjoen kautta Viipurinlahteen. Silloin päättyi Heinjoen kynnyksen yli

Kiviniemen koski. Kuva Sakkola-Museon arkisto.

10 000 vuoden mittainen historia Suomenlahden ja Vuoksen vesistöjen yhdistäjänä.

Tuolloin päättyi myös Pohjois-Kannaksen asutukseen oleellisesti vaikuttanut Vuoksen vuosituhantinen järvi-vaihe, Vuoksenlaakson muinaisjärvi, jonka vedenpinta oli sama Tiurinkoskelta Jääskeen.

Tällä muinaisjärvellä oli pituutta Tiurinkosken kynnykseltä Jääskeen yli 100 kilometriä. Suvannon ulappa lisäsi järven kokoa 30 kilometriä. Se ulottui, kuten Muinais-Laatokkakin etelässä Äyräpäänjärvelle ja Muolaanjärvelle, Yksjärvelle ja Kirkkojärvelle.

Nevan syntyessä 3300 vuotta sitten, 1350 eKr., vesi laski nopeasti vain kolmisen metriä – muualla Laatokan piirissä 12 metriä – ja sittemmin 15,5 metriä vuoteen 1857 mennessä.

Äyräpään Paakkolankoskella kulkee Vuoksen poikki harju, jonka virta on katkaissut. Harju ei salvannut erillistä järveä Vuoksenlaakson yläjuoksulle, koska vedenpinta pysytteli tällä tasolla vuosituhansia.

Paakkolankoski on syntynyt vasta vuoden 1857 jälkeen Kiviniemen perkausten yhteydessä, samoin kuin Äyräpään Vuosalmen virta ja Vuoksen Ku-

ninkaankoski.

Suvannon vaiheet kiviaudelta asti

Laatokan ja Vuoksen vesistöissä on Suvannolla ollut monivaiheinen asema. Järven historia on hyvin tunnettu kiviaudelta nykyaikaan. Uutta ajoitustietoa on saatu vielä 1990-luvulla.

Suvanto oli Laatokan lahti ennen Nevan syntyä. Rantavoimat kasasivat vähitellen Taipaleen kylän kohdalle korkean, yhtenäisen hiekkavallin, joka miltei erotti Suvannon Laatokan ulapasta. Laatokan pinta Taipaleessa oli noin 9500 vuotta sitten ainakin 10 metriä tulvan huipun alapuolella, ja kiviaudella noin 6000 vuotta sitten kolmisen metriä tulvahuipun alapuolella. Oletetaan, että erottava valli kasvoi vuosituhansien mittaan.

Korkeimmillaan valli salpasi Sakkolan Suursuon alueen Suvannosta, samoin oli valli Kaamajoen laakson suulla. Ylimmillään vallin laki oli 20,5 metriä merenpinnasta.

Vanhoissa kartoissa on Taipaleenky-
län valli sillä kulkevine maanteineen hyvin kuvattu ja leveydeksi arvioitu vaihtelevasti kesätulvan aikanaan 12

metristä 178 metriin.

Luontoa oli pyritty auttamaan kaivamalla valliin ojaa. Suunnitelmia oli alueen muuttamiseksi tehty jo 1741.

Näillä Taipaleenjoen taistelupaikoilla, mm. Koukunniemessä kaivoivat suomalaiset puolustustaistelijat juoksuhautoja ja poteroita.

Muinaiset vuosituhantiset vallit saivat viime sodissa hirvittävän taistelujakson historiaansa.

Dramaattinen näytös keväällä 1818

Kevättulvan aikaan toukokuussa 1818 luonto järjesti dramaattisen näytöksen. Toukokuun 18. tai luultavimmin 26. päivänä rantavalli murtui ja Suvanto purkautui rajusti Laatokkaan. Vesi huuhtoi mukanaan suuria maamassoja, puita ja rakennuksiakin. Muutamassa tunnissa vesi laski yli kuusi metriä ja vuoden 1818 aikana kaikkiaan 7,5 metriä.

Näin syntyi Taipaleenjoki, josta runoilija Yrjö Jylhä raskaiden sotakokemuksien vuoksi kirjoitti Tuonelanjokena. Tämä 11 kilometriä pitkä joki sai kaksi koskea, Vaskelankoski ja Kempinkoski. Suvannon lasku-uoma Kiviniemen kautta Vuokseen kuivui kokonaan. Vuoksi

jäi 5,5 metriä Suvannon yläpuolelle. Suvannon pohjalta saatiin 5000 hehtaaria viljelykelpoista vesijättömaata, erityisesti Koukunniemessä ja Viisjoen laaksossa. Muualla paljastui laajoja rantahietikoita, joille tuuli kasasi matalia dyynikumpuja ja valjeja, joita kasvillisuus vähitellen sitoi.

Tuollaisia kumpuja on kymmenittäin järven länsipäässä Sakkolan Röykkylässä, jossa niistä on erheellisesti pidetty entisajan hautakumpuina.

Vedenpinnan laskun jäljiltä Viisjoki ja muut Suvantoon laskevat joet kuluttivat syviä uomia. Vuonna 1989 otettiin näyte Viisjoen varren turvekertymistä. Ikä voitiin määritellä 6740 vuodeksi.

Maan nälkä edisti perkausta

Kiviniemen kannaksen avaamisesta Vuoksen vesille ja edelleen sitä kautta Laatokkaan puhuttiin Vuoksen rantapitäjissä paljon jo 1800-luvun alussa. Ilmeisesti vuoden 1818 kevättulvissa syntyneen Taipaleenjoen paljastamat tuhansien hehtaarien vesijätöt lisäsivät maan nälkää.

Varsinkin 1820-luvulta lähtien tilalliset olivat alkaneet ajaa Vuoksen laskun hanketta lisämaiden toivossa. Kiviniemen avaamiseksi perustetun laskuyhtiön perustamisajaksi katsotaan kuitenkin 23.3.1856. Sinä päivänä keisari Aleksanteri II allekirjoitti kenraalikuvernöörin ehdotuksen Vuoksen laskusta Kiviniemen kautta.

Keisari, kenraalikuvernööri ja sotilasjohto eivät olleet vain talollisten asiaa edistämässä. Vuoksen laskua pidettiin tärkeänä strategisista syistä. Arvioitiin saatavan suora vesitie linjalla Pietari-Vuoksi.

Vuoksen laskuyhtiön ylin johto kuului Tie- ja vesikulkulaitoksen Ylihallitukselle. Hallinnollinen johto kuului komissiolle, jonka puheenjohtajana oli Viipurin läänin kuvernööri.

Komission tehtävänä oli yhtiön osakkaiden, Vuoksen varrella asuvien tilanomistajien, päivätoiden ja rahana maksettavien perimisten valvonta. Sen jälkeen kun työ tuli tehdyksi, komission tuli suorittaa tilanomistajille kustannusten jako suhteessa heidän joen laskusta saamaansa hyötyyn.

Monenmoisia kustannuksia kertyi

Vuoksen laskutyöt tehtiin Tie- ja vesikulkulaitoksen insinöörien johdolla ja osakkaiden päivätoina. Tie- ja vesikulkulaitoksen varoista maksettiin välineistön kustannukset, samoin kuin joen varrella toimintakelvottomiksi tulleiden myllyjen siirrot ja uudelleen rakentaminen. Varat perittiin myöhemmin yhtiön osakkailta.

Suomen valtion varoista maksettiin korvaukset Aleksanteri Nevskin luostarille kalastamoiden tuoton vähenemisestä sekä korvaukset niille Vuoksen ja Suvannon varrella asuville, jotka mahdollisesti joutuivat kärsimään vahinkoa joen laskusta.

Vuoksen lasku toimitettiin siis 150 vuotta sitten 17.9.1857. Tämän jälkeen jatkettiin vielä Kiviniemen kosken perkausta sekä siltojen ja lauttauksen järjestämistöitä.

Vuoksen laskuyhtiön toiminta lakkasi vuonna 1902.

Lossien tilalle tulee siltoja

Vuoksen lossien korvaaminen silloilla oli Keski-Kannaksella ollut suunnitella jo 1850-luvulla. Vuoksi oli vielä vailla sitä ylittävää siltaa. Pitäjistä tehtiin silloista useita anomuksia Viipurin läänin kuvernöörille. Siltojen rakentamista pidettiin kuitenkin pitkään liian kallina, sillä virta oli leveä ja vuolas.

Tie- ja vesikulkulaitosten ylihallitus kiinnitti kuitenkin huomiota Jääsken lossipaikan vaikeaan liikennöitävyyteen

talvisin. Myös Kiviniemen lossiyhteys katsottiin parhaaksi korvata sillalla. Niin Jääskessä kuin Kiviniemessäkin kapulalossit olivat kalliita ylläpitää, sillä ne oli uusittava parin vuoden välein.

Kiviniemen sillan suunnitelma valmistui kuitenkin vasta 1875. Rakennussuunnitelman laati sillanrakennuksen opettajana mainetta saanut norjalais-syntyinen Endre Lekve.

Kiviniemen silta oli rakennustekniikaltaan ja rakenteeltaan merkittävä. Sen rakennustyöt tehtiin vuosien 1876-77 aikana. Suomen ensimmäisenä riippusillana, tarkemmin sanottuna ketjuriippusillana, se herätti jo rakentamisensa aikana paljon huomiota. Tietävästi sen rakentamisessa käytettiin ensimmäisen kerran maassamme betonia. Ketjuriippusillan maatuet, joihin ketjut ankkuroitiin, valettiin betonista. Sillan teräsrakenteet toimitettiin Saksasta.

Sillan pituudeksi tuli 75 metriä, ja se oli valmistuessaan Suomen pisin silta. Sillan maatukien valutyö ei ollut onnistunut kovin hyvin, ja valu jouduttiin uusimaan vuonna 1890.

Silta uusittiin kokonaan vuonna 1903. Kiviniemen sillan valmistuminen tarjosi Keski-Kannakselle kunnollisen ylityspaikan.

Esko Karonen
Helsinki

Lähteet:

Matti Saarnisto: Karjalan synty (Gummerus 2003), Karjalan geologia, Karjalan luonnonmaiseman synty.

Kimmo Anttila: Pietarin ja Viipurin teillä (Tielaitos 1994, Gummerus 1994)

Tapahtui Vuokselassa joulunaikaan vuonna 1939

Ankarat taistelut riehuivat pitkin Kannaksen linjaa. Varsinkin joulun jälkeisinä päivinä vuonna 1939 tykit jyrsivät läpi vuorokauden yhtämittaa. Viholliskoneet parveilivat valppaina. Kirkkaana päivänä koirankin liikkua aukealla, saattoi sen saada suihkun selkäänsä.

Varsinaisten rintamajoukkojen sijoituksessa Vuokselan Virkkilän kylään, siirtyivät Vuokselan suojeluskunnan joukot Pikku-Vuoksen pohjoispuolelle Hirvisaareen. Pääjoukko, noin 70 miestä, sijoittui Apram Karosen taloon ja esikunta Juho Juvosen taloon.

Joukoissa palveli eri ikäluokan miehiä nuorukaisista jo keski-ikäni ylittäneisiin miehiin, jotka oli vapautettu varsinaisista rintamatehtävistä. Luonteenpiirteiltään ja tavoiltaan kukin henkilö oli oma persoonansa ja monenlaisia tapahtumia sattui.

Tämän kertomuksen sankari oli Mikko-niminen mies, joka oli kaikissa edesottamuksissaan ilmetty ”Sven Dufvan” perikuva. Minkä tehtävän hän sai ja otti tehtäväkseen, sen hän suoritti tinkimättä ja perusteellisesti. Tehtävät olivat moninaiset ja tehtävän mukaan hänet myös lähipiirissä tunnettiin. Milloin hän oli hovimestari, tampurimajuri, sauna-

majuri, luutnantin henkivartija tai lähetti. Viimeksi mainitun tehtävän hän jakoi 15-vuotiaan Matti-nimisen suojeluskuntapojan kanssa. Varsinkin silloin, kun oli suoritettava ajurin tehtäviä hevosella komppanianpäällikön, luutnantin, lähtiessä aliupseerivartijoiden tarkastusmatkalle. Mikko ei luottanut Mattiin, kun oli kokemusta siitä, että Matti ajoi aukealle välittämättä vihollishävittäjistä, saattaen päällikön hengen vaaralle alttiiksi. Mikko ei sallinut sen toiste tapahtuvan, vaan tarttui itse ohjaksiin seuraavana päivänä luutnantin lähtiessä komppanian käskynjakoon majoituspaikalle. Juuri kun oli päästy aukealle pellolle, yllätti vihollishävittäjät matkalaiset. ”Nyt ne perhanat taas tulevat”, tokaisi Mikko ja kiirehti hevosta päästäkseen suojaan läheiseen metsäsaarekkeeseen. Hevonen säntäsi täyttä laukkaa eteenpäin Mikon ohjastamana, joka ei ehtinyt vilkuilla taakseen. Suojaan ehdittiin, mutta aisansakara karahti puun kylkeen ja matka pysähtyi. Ajaja katsoi taakseen ja totesi olevan tyhjän. Komentaja oli tipahnut reestä lumihankeen juuri parahiksi, kun hävittäjän tuliryöppy ropisi hangeen läheisyydessä. Kyytimies lähti etsimään reestä pudonnutta, jonka hän löysi pienen matkan päästä kai-

vautumasta lumihangesta ylös. Riemulla ei ollut rajoja, kun molempien henkikulta oli säästynyt. Mikko tempasi hattunsa päästään ja näytti siinä olevia kahta reikää toteamalla. ”Niiko ois minnuu jokuu tukistaant.” Hevonen haettiin metsästä ja jatkettiin matkaa majoituspaikalle, jonne hävittäjät tekivät parhaillaan syöksyjään. Lotat olivat juuri huolehtimassa ruokailusta ja puolenkymmentä räjähtävää luotia lävisti pöydän sytyttäen liinan tuleen.

Muutaman päivän päästä odotti toinen komennus, kun oli saatu tieto, että vihollispartio oli tunkeutunut läpi Kiviniemen-Haitermaan-Humalaisten kylien väliseen maastoon. Partion johtaja leukaili Mikon halukkuutta mukaan toteamalla: ”Nyt Mikko lähtee desanttijahhtiin!” Mikon vastakysymys oli: ”Lähtöökse luutnantti?” Kun vastaus oli kielteinen, Mikko totesi ykskantaan ”No en siit lähe miekää, niitä tesanttiloi lentelöö tääl esikunna ympäril samanverra, en luota yhtää nuoihe pihavahtiloi, ne näkkyyt mänevä yö aikaan saunaa lämmittelemää, miu pittää olla tääl kaike varalt.”

Taisto Virkki

Lähde: Vuoksela Seura ry:n arkisto

Ketä ja missä?

Ryhmäkuva otettu isohkon rakennuksen edessä talviolosuhteissa. Tunnistaa joku henkilöitä, minne ollaan menossa ja koska sekä missä kuva on otettu? Palaute entiseen tapaan Virkin Taistolle.

Sakkolan ja Metsäpirtin kyläjäjärjestys vuodelta 1871

Aikaisemmillä vuosisadoilla alueelliseen paikallishallintoon kuuluvia kyläjäjärjestyksiä on ollut käytössä muun muassa Hämeen, Satakunnan ja Etelä-Pohjanmaan alueilla. Niissä määriteltiin kyläkunnan yhteisesti hoidettavia asioita, kuten yhteisesti hoidettavia maanviljelystöitä, paloturvallisuutta, teiden ja siltojen kunnossapitoa, susijahteja jne.

Viipurin läänin pitäjiin ryhdyttiin kyläjäjärjestyksiä puuhaamaan vasta 1870-luvulla. Asioiden historiallinen tausta on ollut tiedossa, sillä eräissä perusteluissa mainitaan, että kyläjäjärjestys on tehty sen johdosta, mitä Kuninkaallinen päätös 1.9.1741 ja Kuninkaallinen kirje 20.4.1742 sisältävät. Aihetta on käsitellyt Turun historiallisen yhdistyksen julkaisusarjassa 1970, missä on Veikko Anttilan artikkeli ”Kyläjäjärjestyksistä Viipurin läänissä”. Helsingin yliopiston kirjaston kokoelmista löytyvät vuosina 1871-1896 kirjapainossa painetut Antrean, Heinjoen, Käkisalmen maaseurakunnan, Muolaan, Räisälän ja Sakkolan pitäjän ja Metsäpirtin kappelin sekä Viipurin maalaiskunnan kyläjäjärjestykset, joiden sisältöön seuraava teksti perustuu.

Kuntalaiset antoivat sisällön

Kuntakokous hyväksyi kyläjäjärjestyksille sisällön, ja sen jälkeen läänin kuvernööri vahvisti ne ja määräsi käyt-

”Tarkimmat ja yksityiskohtaisimmat kyläjäjärjestykset ovat Sakkola-Metsäpirtin, joilla on 17 pykälää, ja Heinjoen kappelin järjestuksen 23 pykälää.”

töönnettäväksi. Kyläjäjärjestyksen tarkoituksena oli muodostaa kuntiin kylä- tai kyläryhmäkohtaisia itsehallintoalueita, joissa asukkaat joutuivat ottamaan itselleen vastuun heitä lähellä olevista käytännön asioista. Niiden sisältö voidaan ryhmitellä seuraaviin pääkohtiin:

- kylän järjestäytyminen ja päätöksen- teko
- huoltotoimi ja terveydenhoito
- valistus ja kansanopetus
- paloturvallisuus
- kaupanteko, erityisesti viinan myynti
- järjestys ja siveellinen elämä
- yleiset kansalaisvelvollisuudet
- tiedottaminen kylän ja kunnan yleishallinnon välillä

Eri pitäjien kyläjäjärjestyksessä sisällön laajuus ja pykälien lukumäärät vaihtelevat. Antrean, Räisälän ja Viipurin maalaiskunnan säännöissä asiat on tiivistetty viiteen pykälään, Käkisalmen maaseurakunnan laajuus on kuusi ja Muolaan 12 pykälää. Tarkimmat ja yksityiskohtaisimmat kyläjäjärjestykset ovat Sakkola-Metsäpirtin, joilla on 17 pykälää, ja Heinjoen kappelin järjestuksen 23 pykälää.

Kyläjäjärjestyksen painattamisesta ja jakelusta on maininta vain Antrean ja Sakkola-Metsäpirtin säännöissä. Antrea painattaa tarpeellisen määrän, mikä levitetään tarpeen mukaan kyläkuntiin. Sakkola-Metsäpirtin säännöissä on tarkka maininta, että se painetaan yleisillä varoilla ja yksi kappale jaetaan pitäjässä jokaiselle tilan haltijalle.

Opastusta, kieltoja, sakkoja, kiitosta ja palkkioita

Viipurin läänin kaikki kyläjäjärjestykset olivat pääkohdiltaan yhteneväisiä, mutta jokaisella pitäjällä oli mahdollisuus tehdä niin omia tärkeinä pitämiään painotuksia. Seuraavassa eräitä aluekohtaisia painotuksia, jotka kertovat kuntalaisten silloisen ajankohdan kiinnostuksen ja huolien kohteesta muun mu-

”Edistää maanviljelystä, ryytimaan hoitoa ja puiden istuttamista ja taiwuttaa kyläläisiä kotiteollisuuteen.”

assa:

- Edistää maanviljelystä, ryytimaan hoitoa ja puiden istuttamista ja taiwuttaa kyläläisiä kotiteollisuuteen. (Antrea)

- Kyläkokouksen tehtävänä on käsiteollisuuden halun ja taitavuuden waurastuttaminen sen kautta, että etewämät kyläkunnassa hankkiwat itselleen sopiwa kaloja ja että niitä sitten mukailaan. (Käkisalmen maaseurakunta)

- Kylänwanhat pitää myös sakon haastolla (1 kerta 5, 2 kerta 10 ja 3 kerta 20 markkaa) tarkasti katsomaan ettei sunnuntaina tai juhlapäiwinä pidetä min- käänlaista kauppaa kirkonmäelle ja sen ympäristöllä wirstaa likempänä. Katso- koot myös, ettei eläimiä käy kirkkomaas- sa ja ettei kukaan saa polttaa tupakkaa kirkonmäellä; joka sen tekee wetäköön sakkoa 12 markkaa. (Muolaa)

- Joka laiminlyö korjuuttaa uuninsa käskyn jälkeen ja joka päretulelle liik- kuu ulkona ja ulkosuojissa eli polttaa piippua riihessä — tahi muissa senkal- taisissa paikoissa, joissa helposti syt- tyviä aineita talletetaan, wetäköön sak- koa yhdestä kolmeen markkaan. (Hein- joki)

- Tehtävänä innolla walwoa siisteyt- tä huoneissa ja maitopuodeissa ym. jot- ka tässä ovat kunnostaneet itsensä, heitä pitäisi kunnalliskokouksessa juh- lallisesti kiittämän. (Käkisalmen maaseu- rakunta)

- Pitää huolta, ettei kylässä oleskele löysäläisiä ja kirjattomia erittäinkin mus- talaisia, jotka tekevät paljon pahaa paik- kakunnallemme sekä heti ilmoittaa ja saattaa sellainen kruununimismiehelle ja ilmiantaja kunnalliskokouksen päätök-

Otteita:***Sakkolan pitäjän ja Metsäpirtin kappelin kylänjärjestyksestä*****§ 3.**

Kyläkunta neuwotelkoon ja päättäköön omasta hallinnostansa semmoisissa kysymyksissä, jotka eiwät kuulu julkisen wiraston eli tuomio-istuinten käyttö-alaan, niinkuin kyläteistä ja siltain-teosta, yhteisten laitumien ja aituusten pitämisestä, ojitus-welwollisuuksista, raatelewaisten eläinten häwittämisestä, waiwaisten ja sairasten holhouksesta, lasten opetuksesta ja myös kyläkunnan yhteiseksi parhaaksi menewistä maksuista.

§ 7.

Kylän lautamiehistön tarkoitus on auttaa kunnallislautakuntaa ja polisia, näiden welwollisuuksiin kuuluwain asiain täytännössä kyläkunnassa, sekä muutoinkin tätä kylänjärjestyä noudattaen, walwoa kyläkunnan yhteisiä talouden järjestyksiä ja hywäin tapain seikkoja; ja on kylänlautamiehistöllä siis welwollisuutena:

6:ksi kuin kyläkunnassa tawataan kulkiaimia, tuntemattomia ja passittomia henkiä, ne heti wiedättää kruunun nimismiehen tykö, ja jos ken semmoisia henkiä suojelee, siitä nimismiehelle tieto antaa;

7:ksi kerjäläisten mierossa kulkua estääksensä, käyttää tässä jälempänä 10 § määrättyä keinoja;

8:ksi estää luwattomia henkiä puoskaroimasta tauteja ja walmistamasta lääkityksiä, ja semmoisen harjoittajat kruunun nimismiehelle ilmoittaa oikeuteen wedettäväksi;

12:ksi walwoa waarin ottamista kuolleiden eläinten raatoja maahan kaiwettaessa, jota muihin paikkoin ei saa tehdä, kuin ulkona asuinkylistä, ja semmoisiin paikkoin jotka owat laiduin maista erotetut, ja että raadot tulewat kolmen kynnärän sywyteen haudatuksi;

13:ksi annettuja käskyjä myöten, olla neuwolla ja työllä awullinen hukkuneiden ja walekuolleiden ihmisten käyttelyssä, ja katsoa perään, ettei sellaisia milloinkaan ennen kolmen wuorokauden kuluttua heitetä ilman hoidotta vaikka heidän henkiin saaminen ei heti onnistuisikaan;

14:ksi ihmisiä tawattaessa teillä eli ulkona huoneista eli kodista, joko kowasti sairastuneina tahi wäkewistä juomista päähtyneinä ja kykenemättöminä itsiänsä hoitamaan, tahi myös kuolleina, heti sellaiset korjata, ja älköön kukaan, jolta apua tähän pyydetään, laimilykö sitä antamasta, wiiden markan sakon uhalla;

23:ksi paremman lasten hoidon saawuttamiseksi, huolimattomille äiteille muistoon teroittaa sitä wahinkollisuutta, joka seuraa pienten lasten syöttämisestä likaisista ja hapantuneista sarwista, niinkuin myös siitä, että heitä heitetään wähäwoimaisten mummojen ja toisten lasten hoideltawiksi, joka woipi matkaansaattaa waaroja pienten lapsukaisten terveydelle ja elämälle;

§ 17.

Wahwistuksen saatua, on tämä kyläjärjestys yhteisillä waroilla painatettawa ja yksi kappale siitä jokaiselle tilan haltialle pitäjässä jaettawa. Tämä kylänhallitus on Sakkolan seurakunnan ja Metsäpirtin kappelin yhteisessä kunnankokouksessa kaikin puolin hywäksytty ja noudatettawaksi vastaan otettu, tulewan wuoden alussa. Sakkolan kirkon pitäjän-tuwalla 28 päiwänä Marraskuuta 1871.

Kunnan kokouksen puolesta:

Elias Lappu.

Kunnan esimies.

Juhana Sipiläinen.

Pietari Wirkki.

Antti Möngäre.

Sigfrid Käppi.

Matti Jawanainen.

Tuomas Hannukainen.

Juhana Parkkonen.

Juhana Meskanen.

”Myös sille, joka suosii kerjuuta, voi kylänhallitus määrätä kahden markan sakon.”

sen mukaan w. 1868 saakoon kunnalta palkinto nimismiehen todistuksella mieshenkilöstä 10 m ja naisesta 5 m. (Antrea).

Sakkola-Metsäpirtin

8-sivuinen sääntö joka taloon

Ensimmäisten joukossa Viipurin läänissä kyläjärjestys otettiin käyttöön 1871 Sakkolassa ja Metsäpirtissä. Kuntalaiset ovat vahvistaneet sen sisällön kuntakokouksessa Sakkolan kirkon pitäjätuvalla 28. päivänä marraskuuta 1871. Se sisältää kaikkiaan 17 pykälää ja on painettu kirjapainossa pieneen 8-sivuiseen lehtiseen. Ensimmäisissä pykälissä määritellään tehtäviksi mm. kunnallishallinnon ja poliisin auttaminen sellaisissa yhteisissä asioissa, jotka eivät kuulu tuomioistuinten käyttelyalaan. Kylän lautamiehistä nimitetty kylän esimies kutsuu kyläläiset koolle parhaiten sopivana pyhäpäivänä. Kokouskutsu tapahtuu ”arvalla”, joka kiertää kaikissa kylän taloissa ja velvoittaa perheen isännän osallistumaan kokoukseen. Tarkemmin ei selvitetä, mikä tämä arpa on ollut, mutta sen arvellaan vastanneen läntisessä Suomessa käytettyä oltermannin sauvaa. Mikäli joku ei päässyt tai halunnut tulla kokoukseen mukaan, piti hänen jälkeensä ottaa selville kokouksessa käsitellyistä asioista ja oli hän velvollinen noudattamaan niitä, niin kuin olisi ollut mukana asioita päättämässä.

Sisällöltään laajin on 7. pykälä, jossa on peräti 26 alakohtaa. Niissä luetellaan yksityiskohtaisesti kylän elämään liittyviä kaikkia asukkaita velvoittavia asioita, joista mainittakoon mm. kyläteiden kunnossapito, kulkutaukeista ja eläinrutoista tiedottaminen, määräykset kerjäläisten ja ”irtonaisten henkien” silmälapidosta jne.

Eriyisen vakavasti tuli suhtautua tulipalon vaaraan. Piti käyttää lyhtyä ”tulisoiton” eli palavan soihdun asemasta.

Oli varottava käyttämästä heikkokuntoisia tulisijoja ja mikäli sellaisia tavattiin, ”kylänlautamiehistö oli welkapää särkemään ne kelpaamattomiksi”.

Avuttomassa tilassa olevista ihmisistä tuli pitää huolta, olivat he sitten sisätiloissa tai ulkona. Mikäli tavattiin sairauden tai juopumuksen takia itseään hoitamaan kykenemätön henkilö tai peräti kuollut, piti sellainen korjata talteen. Jokainen oli velvollinen antamaan tähän apua ja joka siitä kieltäytyi, uhkasi hän-tä viiden markan sakko.

Määräykset ja ohjeet oli tarkoitettu otettavan vakavasti, sillä muutamissa kohdissa olivat sakot uhkana. Esimerkiksi kylän luottamustehtäviin valinnasta ei voi kieltäytyä, sillä seurauksena saattoi olla 2-40 hopeamarkkaan asti tuleva uhkasakko. Samoin niille, jotka eivät noudata kyläkokouksen päätöksiä, voidaan määrätä sakkoa 50 pennistä enintään kahteen hopeamarkkaan. Myös sille, joka suosii kerjuuta, voi kylänhallitus määrätä kahden markan sakon. Näin määrätty sakot annetaan nimismiehen perittäväksi ja rahat pannaan vaivauskassaan.

Hyväksytyn ohjesäännön lopussa on vakuutena kunnan esimiehen nimen lisäksi kahdeksan muuta nimeä. Sakkola-Metsäpirtin kyläjärjestys oli painettu Viipurissa Zilliacusen kirjapainossa 1872. Siitä miten nämä yhteisesti sovitut ja joka taloon jaetut kyläjärjestykset aikanaan vaikuttivat asukkaiden elämään, ei ole tietoa. Niiden noudattamisesta ei jälkipolville ole jäänyt tietoa, joten on syytä epäillä kyläjärjestyksen jääneen Viipurin läänin pitäjissä hyvää tarkoittaviksi paperiohjeiksi. Vai onko jollakin Suvannon Seudun lukijalla oma-kohtaisia muistikuvia tai kuulopuheita kyläjärjestyksen asioiden toteutumisesta?

Samoin olisi mielenkiintoista tietää, onko saatu pelastetuksi talteen yhtään vuoden 1871 painettua kyläjärjestystä esimerkiksi Sakkola-Museon kokoelmiin.

Edellisellä sivulla otteita Sakkola-Metsäpirtin kyläjärjestyksen sisällöstä, jonka sanatarkka teksti löytyy netistä osoitteesta www.metsapirtti.net/artikkeli

Osmo Tuokko

Isä-Matin susjahti

Hyvin varhain lapsuusajoistani lähtien tiesin, että isäni Matti oli myös susi-sankari. Hän kertoi meille lapsille, miten sudet vaeltelivat synnyinseudullani Sakkolassa, nuo pelätyt, vihatut ja rakastetut petoeläimet, joskus ihan asumustenkin tuntumassa.

Ehkäpä juuri siksi talotkin oli rakennettu ryppäiksi lähelle toisiaan, jotta apu olisi lähellä, jos vaikka sushukka-set yllättäisiit. Siihen aikaan saatiin elanto maasta ja etenkin kotieläin tuotteista, ja niinpä jokaisella asujalla oli huoli, ihmisten lisäksi elukoistaan; possuistaan, lampaista, lehmistä ja hevosistaan.

Sakkolan sankarpojat liittivät susiin myös erotiikkaa, kun tyttöjä kiusoittelivat. Usjast, kun Suvenhännän tyttäriä pelottiit poikain kertomukset susien tihutöistä, hiipivät nuoret ”pelkäämään” aitan rovetille, jossa kuiskuteltiin myös mukavia iltain hämärissä.

Ja olikohan Matilla suden vai ketunhantä kainalossa – kun siellä Suvenhännän aitan rovetilla hiljaisessa kesäyössä tämän kirjoituksen tekijäkin on mitä varmimmin saanut

Äitini kotipaikan nimi ”Suvenhantä”, on kerrottu saaneen nimensä siitä, kun muuan metsämies oli yrittänyt pyytää sutta vetämällä sitä hännästä. Häntä oli näin katkennut ja jäänyt vetäjänsä käteen; liekö totta vai tarua, enpä vannota. Jotkut suvut ovat valinneet sukunsa nimeksikin Susi, ja Karjalassa useat muutkin eläinten nimet ovat sukujen tunnuksena hyvin yleisiä. Ja muistathan ”Suventassun” Tuntemattomasta sotilaasta (Sotamies Susi). Sattumoisin tämä kirjan Suventassu on vääränkoivuntakaa sukulaiseni, äidin-äidin, olisko veljenpoika.

Ja lisää isä-Matin legendaa Sakkolasta; erään isännän sanottiin käskävän työn puutteessa olevaa renkiään, et

Matti Nuora ja susijahdin tulos.

voisit vaikka sapatnoi työksees yhen suven tappaa!

Näin johdattelen lukijan isä-Matin suenkaatoretkeen. Olin silloin noin 4-vuotias.

Asemasodan aikana Syvärillä miehet metsästelivät riistaa muonituslotille sapsukan vaihteluksi ja häiriöpetojakin jahdattiin. Talvi oli jo pitkällä ja metsästäjäporukat olivat ajaneet yhtä, sudenrauta jalassa ollutta sutta jo jonkin aikaa, mutta eivät saaneet sitä saaliiksen- sa. Metsä oli täynnä kaikenlaisia eläin-

ten jälkiä, joten sutta oli vaikea seurata. Metsästäjäporukka kyllästyi suden metsästyksen ja sanoivat, että meille riittää. Silloin isä-Matti, joka oli hyvä ampuja ja hiihtäjä, lähti kolmen kaverinsa kanssa susijahtiin.

Hän siellä jossain Syvärillä taistellesaan tuumi kai, että voishan sitä sapatnoi työkseen yhen suven tappaa!

Hyö lähtiit vällee suven perrää seurat- en hiihtäen niitä jälkiä, joita oli jäänyt suden raudoista. Oli siinä vielä verijälkiäkin apuna. Jäljet johtivat metsäsaa-

**”Sakkolan sankarpojat
liittivät susiin
myös erotiikkaa,
kun tyttöjä kiusoittelivat.”**

rekkeeseen: miehet arvelivat, että väsynyt susi on siellä lepäilemässä suoja- sessa paikassa. Koukkauksien taitajat lähtivät saartamaan suden piilopaikkaa. Isä-Matin kohdalle sitten sattui, että hän löysi suden ja loivaa alamäkeä las- kiessaan ampui.

Suden pääkallosta oli luvattu palkkio yliopistollisia tutkimuksia varten, huomattava summa, muistaakseni 1000 markkaa.

Matti ampui sutta pistoolilla, mutta susi ei kuollut heti, vaan juoksi hiljal- leen Matin seuratessa siinä rinnalla, kun varoi ampumasta sutta päähän palkki- on toivossa. Kauempana ollut asekaveri paukautti kuitenkin kiväärillä sutta pää- hän ja oli vähällä osua myös Mattiin. Korsulla juhliittiin sitten kiväärillä sutta ampunutta miestä suden kaatajana, kunnes selvisi kuka sen suden todella ampui. Upseerimies olisi ostanut Matil- ta suden nahkan, mutta hän ei suostu- nut siitä luopumaan, ei tullut palkkiota, mutta jäihän sentään suden nahka am- pujalle. Tämä tapahtui Syvärillä Jyrki- län kylässä 18.1.1942 – kuvassa Matti ja susi.

Suden nahka koristaa nyt nuoremman Veli-Matin seinää jossain Rääkkylän susimailla muistuttaen, että oikea elävä susi voi tulla vastaan hänen metsästy- retkillään – ja eipä tiä varoa susiraukka henkeänsä, jos tark’ampujan sihtiin jou- tune.

Tämä isä-Matin suenkaatoreissu on perheessämme tutuksi tullut tarina Su- venhännän seikkailuista illan hämärty- essä, kun vieraillemme tarjoillaan kiel- kakkaraa murkinaa ootellessa.

Kotkassa muistellut Matin ja Lainan poika

Yrjö Nuora

PS. Nyt, kotini naapurikylä on nimel- tään Sutela. Talvisin sudenjälkiä löytyy läheltä pihaamme. Onpa viime talvena susi ollut naapurimme pihalla juosta jol- kottelemassa.

Sotiemme Vuoksela matrikkeli valmistui

Vuoksela-Seura ry:n viimeisin kirjahanke SOTIEMME VUOKSELA matrikkeli julkistettiin marraskuun 24. päivänä 2007 Hämeenlinnassa. Tapahtuma kiinnosti yleisöä ja Kerhoravintola Seiska oli kokoonnutunut noin 70 henkilöä, joista osa oli tullut noutamaan ennakkoon tilaamaansa teosta. Seuraavalla viikolla kirjan jakoa suoritettiin Helsingissä, Tampereella ja Tammelassa. Itsenäisyyspäivään mennessä kaikki ennakkotilaukset oli toimitettu asiakkaille.

Kaikkia Vuoksela-tuotteita voi tilata jatkossa seuran nettisivujen kautta tai sihteeriltä. Yhteystiedot ovat lehden takasivulla.

Hankkeen eteneminen

Seuran hallitus perusti vuonna 2002 matrikkelityöryhmän, jonka tehtäväksi annettiin kartoittaa mahdollisuus mahdollisen matrikkelin aikaansaamiseksi.

Työryhmään kuuluivat Veikko Juonen, Pentti Ruohotie, Taisto Virkki (pj), Paavo Junttila, Pekka Karonen ja Väinö Ryyppö.

Saadut aineistot kulkivat Taisto Virkin kautta toimituksellisen työn tehneelle kasvatustieteen lisensiaatti Pentti Ruohotielle.

Hanketta vietiin aluksi eteenpäin keräämällä juttuja ja kuvia. Yksityisten henkilöiden muisteluksia saatiin runsaasti, samoin kuvia.

Seuran hallituksen myöhemmällä päätöksellä päätettiin matrikkelihankkeesta. Matrikkelityö tapahtui pääosin talokootyönä, jossa asiantuntijoina olivat mukana Kalevi Liski (Vuokselan hautausmaa-asiat), Kauko Hyvärinen (erityisesti Kontulan asiantuntija), Raija Paavilainen (matrikkeliosuuden henkilötiedot), Tuula Nieminen (kuvakäsittelyt, matrikkelikansien suunnittelu) ja Heikki Virkki (kuvahankintaa ja puhtaaksikirjoitusta).

Lähdetietoja hankittiin Mikkelin Maa-

Kasvatustieteen lisensiaatti Pentti Ruohotie teoksen toimittajana esitteli tilaisuudessa matrikkelin. Matrikkelin lahjoitti hänelle Taisto Virkki ja kukat ojensi seuran sihteeri Laila Saario.

Petri Liski (vas.) juonsi tilaisuuden ja hänen musiikkiesityksiään säesti Jarno Kuusisto, kultaisen harmonikkakisan voittaja vuodelta 1992.

kunta-arkistosta (Vuokselan henkikirjatiedot), Sota-arkistosta (ns. kankorttitiedot ja lottien tuntolevyjen tunnistetiedot) sekä Hämeenlinnan Maakunta-arkistosta (Vuoksela-Seuran kuvaarkistotiedot).

Hanketta ovat tukeneet; Linnaseutury/POMO+ -rahoitus, Forssan Seudun Osuuspankki, Hämeenlinnan Seudun Osuuspankki, Hattulan kunta, Kalvolan kunta, Tammelan kunta, Vapaussodan Invalidien Muistosäätiö ja Vuoksela Säätiö. Lisäksi omarahoitusta täydensi suuri ennakotilausten määrä.

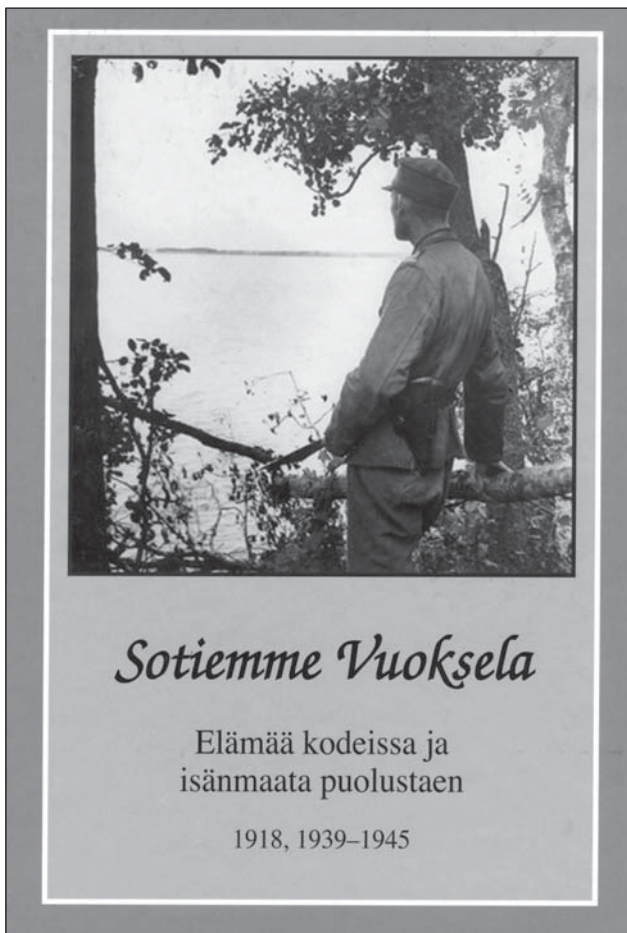
Matrikkeli kertoo vuokselalaisten elämästä kodeissa ja isänmaata puolustamassa lähinnä vuosien 1939-1945 väliseltä ajalta. Vuoden 1918 tapahtumia on sivuttu teoksessa suppeasti Vuoksela-näkökulmasta.

Teoksessa ovat lähinnä talvi- ja jatkosodan ajan sotilaat, lotat, kodeista huolta kantaneet naiset ja vanhuksat sekä varhaisiän nuorisot muistelleet elämänsä ja omaa kamppailuaan.

Talvisodan syttyessä siviiliväestö joutui lähtemään evakkoon ja Vuokselan miehet palvelivat lähinnä Er. P5:n 2. komppaniassa. Jatkosodassa miehet olivat väliaikaisten sijoituspitäjien miesten mukaisissa joukko-osastoissa. Siviilien paluu tapahtui takaisin Vuokselaan alkusyksystä 1941 lähtien ja toiselle evakkotaiपालeelle lähtö tuli kesäkuun 17. päivänä 1944. Vuokselalaiset sijoitettiin pääosin Hattulaan, Kalvolaan, Renkoon, Tyrvääntöön ja Tammelaan.

Matrikkeli-hankkeen aloitteentekijä Veikko Juvonen (vas.) ja matrikkeli-toyryhmän puheenjohtaja Taisto Virkki ovat tyytyväisiä lopputulokseen. Kuvat: Pentti Warvas.

Matrikkelin etukansikuvassa tulenjohtaja tähyää mietteissään Vuoksen yli Pölläkkälään 5.9.1944 aselevon tultua voimaan.

Matrikkeliin on koottu sotiin osallistuneista miehistä Sota-arkistossa säilytetävistä ns. kankorteista tietoja ja liitetty mukaan myös henkilökuva, jos sellainen oli saatavilla. Matrikkelista moni saattaa saada tietoja lähisukulaistensa sijoittumisesta viime sotien joukko-osastoihin. Yleistä sota-historiaa ei ole otettu mukaan matrikkeliin, koska kirjallista materiaalia on paljon tarjolla.

Vuokselan Lotta-Svärd järjestön jäsenluettelotietoja kuvineen löytyy myös matrikkelista.

Sodan ankaruudesta kertoo myös perheitä kohdanneet raskaat uhrat ja sankarikuoleman kohtasi 88 miestä ja kaksi lottaa.

Sodissa olleiden miesten henkilökohtaiset muistelmät ja siviilien kokemukset sotarintaman läheisyydessä elettyä elämästä ovat ainutkertaista luettavaa.

Kahden raskaan evakkotaiपालeen kokemukset tuovat esiin myös sodan ai-

heuttamat tuskat, mutta myös elämänuskon tulevaisuuteen.

Teoksen loppuosassa on myös jakso, jossa kerrotaan vuokselalaisten sinikyydestä uuden elämän alkuun. Teos täydentää uusien sijoituspitäjien paikallishistoriaa alueilla jo yli puoli vuosisataa asuneiden vuokselalaisten elämästä lähimenneisyyden osalta.

Nyt ilmestynyt matrikkeli toivottavasti aktivoi vanhojen muistojen keräämistä. Kohdistan erityisesti toiveeni jälkipolvien suuntaan. Henkilömatrikkeliosuuden tietoja hyödyntämällä uskoi-sin syntyvän kysymyksiä., joihin moni haluaisi saada vastauksia. Seuran toimintaan liittyy jatkossakin vanhojen muistitietojen ja kuvien tallentamista eli otamme vastaan dokumentteja.

Lämmin kiitos kaikille hankkeessa mukana olleille ja taloudellisesti tukea antaneille.

Taisto Virkki

Tuomarin edessä Vuokselan tytöt vallattomina

Hanhon koulussa Ruovedellä 1945 elettiin erilaista päivää. Tavallisten oppituntien sijaan harjoiteltiin joulujuhlaan ohjelmia.

Tunnelma oli jännittynyt. Poikkeava koulupäivän ohjelma suorastaan villitsi lapset. Tontut ja keijut -leikki, etu- ja takaperin marsseineen oli saatu jo lähes esityskuntoon. Opettajat rakensivat nyt joulunäytelmää siinä mukana-olevien kanssa ja toisille tuli tauko. Silloin se tapahtui. Monella tuntui olevan samanaikaisesti kova kiire koulupihan perällä olevaan punaiseen rakennukseen. Joku keksi, että juostaan sukksillaan ulos. Pihamaan peittänyt valkoinen lumi ei sukkia likaisi. Sen enempää miettimättä joukko tyttöjä kirmasi ulos. Harjoitukset päättyivät ja koululaiset lähtivät aikanaan koteihinsa. Tyttöjen sukkajuttu tuntui jääneen huomiotta ja unohtuneen. Mutta kuinkas kävikään.

Tuskin olin saanut itseni ovesta sisään, kun mummo kiirehti kertomaan, että meidän sisarusten olisi mentävä käymään talon puolella. Isännällä olisi asiaa. Olimme kuulemma käyttäytyneet koulussa sopimattomasti ja nyt joutuisimme siitä tuomiolle.

Talon isäntä, herrastuomari kun oli, katsoi tarpeelliseksi ottaa kurittomuutemme käsiteltäväksi. Isännän sisar, koulumme keittäjä oli sattunut näkemään keittolan ikkunasta kengättömän kirmailumme ja välittänyt tiedon eteenpäin.

Tuomarista eikä herrastuomareistaakaan meillä ei taitanut olla juuri minkäänlaista käsitystä. Isäntä oli kyllä ulkonäöltä tuttu, mutta muuten meille lapsille hyvin vieras ja etäinen. Mummon huoli oli havaittavissa. Hän tuntui aina varovan kaikkia ikävykyksiä isäntävaen kanssa. Joutuisimmehan asumaan tässä talossa, sillä omaa kotia ei vielä ollut tiedossa. Se taisi lisätä meidän syyllisten painolastia, vaikka tuskin olimme ymmärtäneet rikkomuksemme vakavuutta.

Nyt olisi sitten astuttava tuomiolle ja vielä yksi kerrallaan.

Meidät pahantekijät ohjattiin talon eteisestä keittiön kautta suureen saliin. Istukaa ja odottakaa tässä, kehotti kuamamme ohjannut talon emäntä. Salista johti ovi isännän työhuoneeseen. Kun sen ovi avautui ja hyvin totisen näköinen isäntä-tuomari seiso siinä edessämme taisivat polvemme vapista jännityksestä. Suuri sali oli harvoin käytössä ja sen kalsea ilmanala lisäsi pelotavaa tunnelmaa.

– Tulehan sinä tänne, sanoi isäntä sisarelleni ja he poistuivat peräkanaa toiseen huoneeseen.

Istuin ja odotin ja tuskin rohkenin katsella ympärilleni. Ainoa asia, joka on jäänyt mieleeni, oli keskellä huonetta kasvava suuri puu. Sen viuhkatuntuivat ylettyvän kattoon asti. Sitten silmäni osuivat yhdellä seinustalla olevaan kauniiseen uuniin.

– Tuommone uuni ol mei omas kotonkii ja sit ol viel sellasii...

Havahduin kun sisareni tuli posket hehkuen sieltä tuomarin huoneesta. Tuli, ei sanonut mitään vaan jatkoi matkaansa.

– No, tulehan sinä nyt tänne, kuulin isännän sanovan.

Siinä me sitten olimme syyttäjä ja syytetty. Toinen suuren ja tukevan kirjoituspöydän takana korkeassa tuolissaan ja toinen seisomassa sen edessä pelokkaana, mutta autuaan tietämättömänä tulevasta.

Mitään suurta rangaistusta tuomari ei meille määrännyt, sillä sen varmasti muistaisin. Tuomarin pelottavuuskin oli muuttunut. Hän tuntui melkein turvalliselta ja hymyn häivähdyksin taisi käväistä hänen kasvoillaan kun hän lopuksi muistutti joulun tulosta ja siitä, miten täällä Ruovedellä joulupukilla on tapana muistaa kilttejä lapsia.

Ebba Penttilä

**Hyvästä yhteistyöstä
kiittäen
toivotamme Joulurauhaa
ja
Onnellista Uutta Vuotta
2008**

**VUOKSELA-SEURAn
VUOKSELASÄÄTÖ**

Joulun alla

Pieni, repaleinen sielu
mun sisälläni värisee.
On kohta joului,
se hiljaa kuiskailee.
On kaikki rempallaan,
on lahjat laittamatta,
ja kinkkukin on vielä ostamatta.
Jo tuntuu paniikki
mun mielessäin.
— Rauhoituhan, kuuluu
toinen ääni sisältäin.
Voit sytyttää sä kynttilän,
sitä katsomaan kun jäät.
Jo kohta joulun rauhallisen
mielessäsi näät.
— On kohta jouluyö
ja musiikki jo soi.
Se lapsuutesi joulut
mieleesi nyt toi.
Näät tontun jäljet alla ikkunan,
ja kirkkaat tähtien valot
taivaalla loistavan.
Oi joului, ihmis-ikä
ohi silmiäni vaeltaa.
Niin, joulut muistojen
nyt mieleeni tulla saa.

Marjatta Kortelahti

kirjoittaja on
Kiurun Joskan tytär
Vuokselan Uudestakylästä
Joska = Venho Kiuru

On kiitoksen aika

Vuosi 2007 on päättymässä. On itenäisyyspäiväiltä ja ulkona hämärätila on saapunut maisemaan. Ikkunasta avautuvassa näköalassa muutaman sadan metrin päässä notkon takana tuikkii muutama ulkovalopiste. On hiljaista ja kovin epätavallista ajatellen, että Tampereen keskustaan matkaa on vain viisi kilometriä. TV:stä on tullut monia ohjelmia, joiden sisältö sivuaa itsenäisyytemme yhdeksää vuosikymmentä. Erityisesti aiheet ovat koskeneet viime sotien muistoja siellä mukana olleiden henkilöiden kertomana.

Aihe on meille vuokselalaisille juuri tänä vuonna erityisen läheinen. Kuuden vuoden mittainen Sotiemme Vuokselamatrikkeli saatiin valmiiksi. Aihetta on tässä lehdessä muualla selostettu. Sen verran täytyy aiheesta todeta, etten tiennyt lähtiessäni kesäkuussa 1944 Vuokselasta evakkoon kahden vuoden ja neljän kuukauden ikäisenä olevani mukana kirjoitustalkoissa yli kuuden vuosikymmenen jälkeen. Matrikkelihankeemme ja tämä lopputulos on antanut sellaista henkistä pääomaa, jonka todellista arvoa ei voi mitenkään riittävästi mitata tai sanoin kuvata. Matrikkeli oli kaikkien mukana olleiden henkilöiden yhteistyön tulos. Seuratoimintanäkökulmasta katsoen lopputuloksesta täytyy hankkeessa mukana olleille antaa täysi tunnustus utterasta ja uhrantuvasta työstä.

Nyt päättyvä vuosi on ollut myös seuratasolla monen naapuripitäjän tai naapuripitäjääläisten kanssa tehtyä yhteistyötä. Aiheista ei ole ollut puutetta. Mitä paremmin tunnemme toisemme, sitä luontevampaa on tehdä yhteistyötä. Asiasta kuin asiasta on mukava keskustella ja palautteesta ehkä puhuttelevin tänä vuonna oli kirjeitse saamani viesti: ”Mie piän sinnuu jo ihan poikanain, vaik myö olla vaa puhelintuttui!”

Vuoden aikana olemme kokeneet var-

masti ilon kuin surunkin aiheita. Yhteiskunta on tänään toinen kuin lapsuudessamme sen muistamme olleen. Olenko- han jotenkin vanhanaikainen, mutta kai- kista nyky-yhteisön elintavoista ja toi- mintamalleista olen hieman eri mieltä. Muistoissani on lapsuus ja nuoruus- ajat, joita elin 1940-luvun lopulta eteen- päin. Silloin kaikesta oli puutetta. Ah- keruus, yritteliäisyys ja pitkien raskai- den työpäivien jälkeen odotti aina sun- nuntaita, jolloin ei töitä tehty. Sunnun- tai oli lepopäivä sanan varsinaisessa mielessä. Ehkä noiden aikojen muistelu liittyy jotenkin tähän ikään, kun on ta- kanapäin vuosikymmenien eletty aika. Kaikella on merkityksensä sanotaan. Niin myöskin tällä. Kiitollisin mielin muistelen noita aikoja, ja erityisesti ne tulevat mieleen kotimaisemissa liikkues- sa. Moni pieni yksityiskohta saa muis- tot elämään. Ensimmäinen isäni raken- tama varsinainen rakennus, jossa ensim- mäiset vuodet asuimme, vaatisi jo pe- ruskorjausta. Irronneen räystäslaudan kiinnitykseen käytetty naula, taottu poikkipinnaltaan kantikas naula, tuo mieleeni rakennustarvikkeiden puutteen aikanaan. Jokainen irronnut naula on muistojen naula ja en tohdi heittää niitä pois. Viisijäsenisellä perheellä oli käy- tössä yksi huone, jossa äiti laittoi ruo- kaa puuhellalla, paistoi leivinuunissa perinteiset viikottaiset piirakat, pullat ja leivät, kehräsi, neuloi ja käytti kangas- puita talvisin. Nukkumaan mahduttiin, kun käytössä oli hetekoita. Näin joulun aikaan on jäänyt mieleen jouluvalmiste- lut ja joulun jälkeen nuuttipukkien vie- railu. Meillä uteliata mielestäni kävi al- kuaikoina paljon, koska silloin kyläläi- set pääsivät tutustumaan kylään muut- taneeseen talon väkeen. Näistä olosuh- teista ponnistaen muistelen kiitollisin mielin nuorena kokemaani aikaa oman perhepiirin parissa. Vanhempieni anta- mat neuvot ja ohjeet ovat kulkeneet mukanani.

Suomessa tänä päivänä asiat ovat hyvin. Yhteisistä asioista päättämään olemme valinneet edustajat. Valtaosalla suomalaisista asiat ovat kunnossa. Pa- remminkin asiat voisivat kyllä olla ja heikommin toimeentulevia löytyy kes- kuudestamme. Meidän ei kuitenkaan pitäisi unohtaa niiden sukupolvien edustajia, jotka ovat tämän päivän yh-

teiskunnan eteen tehneet utterasti töitä ja ovat ehkä avun tarpeessa.

Sinivalkoiset värit liehuvat juhlapäi- vien aikaan ja Jukka Kuoppamäen vuon- na 1972 sanoittaman ja esittämän lau- lun ”Sininen ja valkoinen” -kappaleen sisältö koskettaa tämän päivän suoma- laisten tunteita. Sininen ja valkoinen, värit ovat vapauden.

Matrikkelimme lähetteen teksti liittyy myös kiitollisuuteen

*Siniristilippumme hulmuu
vapaassa isänmaassa.
Muistojen tietä Karjalaan
me sinne mennä saamme.*

Toivotan kaikille lehden lukijoille
RAUHAISAA JOULUNAIKAA JA
ONNELLISTA VUOTTA 2008

Taisto Virkki

Joulun tähtitaivas

Tähtitaivas kimmeltää,
ajatukset ennättää
rajan taakse Karjalaan,
lapsuutemme onnelaan.
Vuoksi virtaa vuolaana,
lainehtii myös Laatokka.
Ihmisia vaan ei näy,
ketään raitilla ei käy.

Kotipiha hiljainen
peittämänä ruohojen
jäätty talven syliin.
Eipä kotikyliin
oma väki vielä palaa.
Muistoissa vain käymme salaa.
Karjala on mukana
kalleimpana muistona
tämän illan aikana
viettäissämme joulua.

Raija Jyrinki

Maire Saarinen urakoi runosuvun perinnön kansiin

nettu 62:tä suvun runonlaulajalta. Osa runoista on koottu Suomen Kansan Vanhat Runot -sarjan seitsemästä teoksesta. Tuoreimmat mukaan otetut ovat 1950-luvulta, jolloin Frans Kärki, Laihan kirkkoherra (Toivo Kärjen isä) kiersi keruumatkalla Vaskelan evakkojen keskuudessa ja vietti polkupyörällä kierrellessään viikon Mairen kotona. Teos sisältää myös loitsuja, mutta niiden esittäjistä, tietäjistä, ei ole luetteloa, koska he eivät mielellään laulaneet niitä runonkeräilijöille, jotta loitsut eivät menettä voimaansa.

Maire ja runot

Sakkolan Riiskassa syntynyt Maire jäi sotaorvoksi 1941. Isä, Viljo Lamppu kaatui Vitelellä ja haudattiin uudestaan kevättälvella 1942 Sakkolan hautausmaahan useiden muiden sodassa menehtyneiden kanssa. Perhe palasi Riiskaan keväällä 1943, sotilaiden rakentamaan asevelitaloon, jossa oli tupa ja kaksi kamaria.

Talojen vihkiäisissä Maire ”luki” ensimmäisen kerran äidin kirjoittaman runon juhlayleisön edessä.

– Ei miun tarvint millokaa lausuu, mie sain aina lukkii. Äiti seiso vieressä ja kyl mie muistin sen hyväst. Mut kun tuli niin kovat taputukset, et eikö uudestaa. En mie ruvent, ku mie luulin jot se män nii huonost, Maire kertoo.

Mutta jatkoa seurasi. Kun sotilaat tulivat iltaisin pulloihinsa maitoa hakemaan, he pyysivät Mairelta uusintaesityksiä. Muutaman kerran tyttö luki, mutta sitten tuli toppi. Kyselyihin hän vastasi: En mie lue, ko rahast ei mittää puhuta. Sitten alkoi markkoja löytyä. Tästä tyttö innostui kiertämään naapureissa samalla tavoin rahaa ansaitsemasa, kunnes äiti kuuli asiasta.

Niin Maire harrasti melko ahkerasti runojen lukemista aina 20-vuotiaaksi. – Mie sain sit siit nii tarpeeks todennäkösest siit lukemisest, et ku mie tulin siihen ikään et enää minnuu ei miärätty lukemaan, mie en lukent, Maire muistelee. Oli vierähtänyt 50 vuotta edellisistä

esiintymisestä, kun Maire viime kesänä Metsäpirtin pitäjäjuhlassa kapusi Karjalatalon lavalle juhkakansan iloksi. Hyvin se meni vanhasta muistista.

Pöytälaatikkoon on tainnut kertyä jonkin verran myös itse tehtyjä runoja. Kun eräs työnantaja oli jäämässä eläkkeelle, Maire teki hänelle juhlaan runon. Kiitospuheessaan pomo totesi, että se on niin helppo tuo kalevalaiseen tyyliin tehty runo. Siihen jäi kirjoittaminen Mairelta taas joksikin aikaa. Hän myöntää kuitenkin, että runoja tulisi paperille ”ko siihe käis”, mutta nyt hän kyllä kirjoittelee mieluummin toisten tekemiä valmiita runoja.

Kun oikein kivaa, niin hän myöntää, että yksi ajatus on hautumassa.

– Se mikä minnuu kiinnostaa, nii jos joku opettais, nii miust tuntuu, että miusta tulis itsestään vielä vanhoilla päivilläin itkijä. Marjatta Lohikosken esitykset Larin Parasken maisemassa, Vaskelan kylässä ja hautamuistomerkillä olivat koskettavia. Itkurunot syntyvät tarpeesta ja ne ovat perinnettä, jonka Maire toivoisi jatkuvan.

Vaskelan runokirja

Vaikka vaskeloisten laulajien runot ovat SKS:n (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) julkaisuissa ja arkistossa, niin runojen kokoaminen kirjaksi on ollut Maire Saariselle valtava työ. Monta kertaa aamu on tullut vastaan, kun hän on istunut koneensa ääressä ja kirjoittanut runoa runon perään.

Työ ei suinkaan ole ollut pelkkää puhtaaksikirjoittamista. Maire aloitti vanhimmista A.A. Boreniuksen tallenteista Kerrotaan, että tämä suorastaan kiusasi laulajia useisiin toistoihin, jotta sai talteen äänet, rytmin ja kielen niinkuin ne laulettiin.

– Niistä tulee tunne niin kuin olis vaskeloisten kanssa porukoissa, Maire toteaa.

Kaikki runot on pitänyt tarkastaa, että sanasto ja murre on Vaskelasta, että tyyli on ehjä. Useiden erityisesti varhaisimpien tallentajien äidinkieliän oli ruotsi

Äitinsä Anna Lampun hautajaisissa Maire Saarista puhuttelivat Mauno Vaskin lausumat säkeet: *Tuul toi miul sata sanna, tuhat ilma tuuitteli*. Ne on tallennettu hänen äidinisältään, Riisniemen Antilta. Samalla hän sai kuulla, että Antin laulamana on tallennettu 55 runoa.

Vähän myöhemmin Maire hankki käsiinsä neljä osaa Suomen Kansan Vanhat Runot -sarjasta. Ne veivät hänet runoperinnön äärelle ja sehän tempaisi saman tien mukaansa. Kymmeniä lähimpien sukulaisten laulamia runoja tallentui omaan arkistoon. Kun sitten Vaskelan sukuseurassa heräsi ajatus tallentaa suvun jäsenten laulamat runot samojen kansien väliin, niin tehtävä lahkesi luonnollisesti Mairelle. Mieluinen tehtävä se onkin hänelle ollut. Kolme vuotta on hurautanut runojen kanssa eläen.

Vaskelan kylä Metsäpirtissä poikkeaa monin tavoin muista pitäjän kylistä. Ensinnäkin siinä asuneet ovat kaikki samaa Waski-sukua ja ovat muutamaa sukuun naitua lukuunottamatta ortodokseja. Kylästä on tallennettu aina 1850-luvulta alkaen runsaasti kansanperinnettä. Mutta ennen kaikkea siellä on sukupolvesta toiseen siirtynyt muistitietona kalevalaista runoa miltei kylän jokaisessa talossa ja torpassa. Itse kukin on taitojensa mukaan luonut jatkoksi omia runoja, koska niin kerrotaan, että kaikkiihan siellä kalevalaisen mitan hallitsivat.

Ensi vuoden alussa ilmestyyvä teos sisältää yli 1000 runoa, jotka on tallen-

ja suomen oikeinkirjoitus siitä syystä puutteellista. Aiemmassa julkaisussa runot on numeroitu, nyt niille on pitänyt keksiä myös nimet. Tätä Maire on pitänyt hankalana työnä. Suurena tukena ja korvaamattomana asiantuntijana koko suuressa urakassa on ollut FT Senni Timonen SKS:stä.

Työn myötä Mairesta on kehittynyt myös melkoinen salapoliisi, kun on pitänyt selvittää kenen laulamia mitkäkin runot ovat. Vaatii kylän kulttuurin ja arkikäytännön tuntemista pystyäkseen ynnäämään, että äidin isä Antti Lahtinen on ihan sama ihminen kuin Antrei Trofimofiksi ristitty, joka haudattiin Antrei Lahtisena, mutta joka kyläläisten keskuudessa olikin Riisniemen Antti tai Laurin Nasto tai Larin Nasto. Tallentajat ovat sotkeneet pakkaa tallentamalla kaikilla viidellä nimellä lauluja. Tässä kohtaa asiantuntija-apua on antanut sukututkija Taimi Pukki.

Teoksessa on paljon runoja joita ei ole aikaisemmin julkaistu SKS:n kokoelmis- sa. Esimerkiksi Frans Kärjen, Helena Klausin ja Aleksanteri Koskivaaran. Kaikkia Waski-sukuun liittyviä runoja ei tässä teoksessa kuitenkaan ole. Kun muistaa, että pelkästään Larin Parasken runoista ja loitsuista on oma teoksensa SKS:n sarjassa, tähän kirjaan on otettu häneltä vain 98 runoa. Myös Inkerin puolelta löytyy Waski-suvun laulajien runoja. Mitä aarteita mahtaakaan vielä olla SKS:n arkistojen kätöksissä.

Maire ja äiti Anna

Maire sai innostuksen vanhoihin runoihin löytäessään sukulaisten laulamia runoja. SKS:n lähteistä löytyi 29 ennen julkaisematonta runoa, jotka on tallennettu hänen äidiltään, Anna Lampulta os. Lahtinen, syntynyt Metsäpirtin Vaskelassa. Tämän isoisä, Vasili Trofimov, oli Larin Parasken serkku. Useilta suvun laulajilta on tallennettu runoja. Vaskelan sukuseura on julkaissut kokoelman Annan kirjoittamia runoja. Maire kertoo, että äidillä oli tapana kirjoittaa onnittelurunoja. Jos merkkipäivän tiesi etukäteen, hän teki runon kotona valmiiksi. Jos juhlan aihe selvisi vasta kylässä, hän pyysi paperipalan ja kynän ja rustasi runon siltä istumalta.

Viimeisimmät tallenteet teki Frans Kärki 1951. Kun hän kurvasi polkupyöräl-

lään kartanolle, salkku oli pyörän sarvessa ja reppu tarakalla. Hän kertoi nimensä ja asiansa. Maire muistaa hyvin miten äiti ei uskonut alkuunkaan Kärjen puheita vaan pelkäsi ukkoa. Kun illalla piti mennä nukkumaan, niin Frans sai nukkumapaikan keittiöstä ja Anna itse kävi toiseen sänkyyn eikä uskaltanut nukkua koko yönä, vaan hän kuunteli vieraan kuorsaamista

Laihin pappilassa oli ollut evakkos- sa Paussun, (Taimi Pukin) perhe ja sitä kautta Kärki tiesi lähteä vaskeloisilta runoja kyselemään. Kiitoksena viikon yösijasta Anna sai Kärjeltä pienen hartauskirjan, jossa on omistuskirjoitus: Anna Lampulle muistoksi ja jokapäiväiseksi lohdutukseksi, Frans Kärki, Laihia. Retken saalis, runsaat 100 runoa, on tallennettu SKS:n arkistoon.

Runojen kanssa puurtamisella on merkinnyt Mairelle myös parantumista. Vuonna 1994 hän sai aivoverenkiertohäiriön, joka vei muistin. Kaksi viikkoa pyyhkiytyi kokonaan pois. Tämän työn myötä hän huomaa muistin parantuneen huomattavasti. Mutta palkitsevinta on hänestä nähdä, että kokoelma valmistuu, että tämä rikas perintö voi siirtyä tulevillekin polville.

Ilmi Pesonen

Vaskelan runot

Maire Saarisen kokoama runokirja Vaskelan runot julkaistaan Kalevalan päivänä 28.02.2008. Kirja on tarkoitettu kaikkien kalevalaisesta kulttuuriperinnöstä kiinnostuneiden käyttöön sukuseuramme jäsenistön lisäksi. Kirjassa on runojen lisäksi runsaasti valokuvia sekä laulajista että laulattajista. Runolaulajia on 62. Runot on ryhmitelty myös aihepiiriin mukaan. Tämän suuren ja tärkeän työn on tehnyt tohtori Senni Timonen SKS:sta.

Kirjan ennakkomyynti aloitetaan ensi tammikuun alusta.

Yhteydenotot joko puhelimitse 040-5784 724 tai sähköpostitse yv.koskinen@luukku.com.

Vaskelan sukuseura ry
Yrjö Koskinen, sukuvanhin
Äijälänkatu 2 C 19,
13210 Hämeenlinna

Muistojen juhlaa

Läheisen, kodin tai asian arvon ymmärtää usein vasta, kun sen menettää. Meille evakoille kodin menetys on edelleenkin niin kipeä haava, että sitä pitää joka kesä käydä rajan takana lääkitsemässä. Toisille asia on valitettavasti niin kipeä, ettei sitä kärsi edes lähestyä.

Kotikumpu siellä Metsäpirtin Saaroisissa, ja sen löytäminen, on merkinnyt minulle paikkaa, johon voin mielessäni juureni juuruutta Peltosten sukupolvien ketjussa. Vaikka kukaan ei tunnu muistavan millainen oli se tölö, jossa minä siellä synnyin, niin siitä on tullut minulle se ainoa paikka, jota voin kutsua kodiksi. Se on myös paikka, mistä alkoi tietoinen karjalaisen minäni tutkailu. Ajan myötä kiinnostus on laajennut pirttiläisyyteen.

Vasta viime viikolla kiertelin tapaamassa useita pirttiläisiä, joilta kuulin tarinoita lapsuudesta siellä Laatokan äärellä. Jokaisella oma ainutlaatuinen palanen elettyä elämää. On muistissa iloiset raidat ja on kipeät kohdat, joita kaikkia tuskin paljastaa kenellekään.

Lukuisissa muistoissa elää vielä lapsuuden ja nuoruuden Metsäpirtti. Vaikka olisi toistoa aiemmin kirjoittamaani, niin senkin uhalla: kertokaa kaikki te, joilla kotikunnas rajan takana on vielä selvänä muistona leikkeen ja tapahtumien, kertokaa jälkipolville, vaikka he eivät osaisikaan kysyä. Ja minäkin mielelläni kuuntelin sekä ylöskirjaisin. Aina tulee päivä, että on myöhäistä.

Meille, joilla ei ole omia muistoja kotiseudusta eikä ehkä ole vanhemman polven kertomuksia, kaikki tarinat sieltä kotoa ovat arvokkaita. Niiden varaan rakentuu meidän kuvamme Metsäpirtistä. Ja me haluamme paljon rakennuspuita, kun tyhjistä maisemasta aloitamme.

Lähestyvä joulou on lämmön ja yhdessäolon juhla. Niin kovasti toivon, että siitä ripaus riittäisi tulevaan vuoteen, myös tähän yhteiseen pirttiläiseen toimintaan. Tulevana kesänä, heinäkuun ensimmäisenä viikonloppuna kokoonnumme jälleen Metsäpirttiin, tutuiksi tulleille paikoille pitäjäjuhlaa viettämään. Tervetuloa kaikki pitkäikäiset ja pirttiläisten ystävät ja jälkeläiset!

Hyvää Joulua ja
Hyvää vuotta 2008

Ilmi Pesonen

Jouluisia ajatuksia

Pitäjälehti Suvannon Seutu on ilmestynyt kunnioitettavat 50 vuotta. Onnittelut! Iloa ja valoa uudelle toimintarikkaalle vuosikymmenelle.

Mietteissä ja ajatuksissa joulun aikaan on isäni Viljo Purontaa. Joulupuu on koristeltu. Kuusen oksilla tuikkivat tuoksuvat kynttilät. Lasten kasvoilta näkyy ilo. Kuusen tuoksu ja kynttilöiden leppävä liekki luo tunnelmaa. Sitä perinnettä ja jatkuvuutta, jota kotimme meille antoi.

Suvannon Seutu -lehteä voisi mielikuvissaan verrata jouluun. Puun taimi istutettiin viisikymmentä vuotta sitten, se versoi vuosittain useita oksia. Isäni huolehti lähes 25 vuoden ajan uusien versojen kasvusta.

Isä sai puhelinsoiton tai kirjeen. Hän sai ideoita ja oivalluksia. Kirjoituskoneen naputus alkoi kuulua välittömästi. Se kuului kotini äänimaailmaan.

”Isä halusi
Karjalan elävän
ihmisten mielessä.”

Isä koki tärkeäksi työstää paperille muistojaan, ilojaan ja menetyksiään. Isä halusi Karjalan elävän ihmisten mielessä. Isä kokosi ja kirjoitti monimuotoista tietoa myös tuleville sukupolville, jotta he saavat olla ylpeitä ja iloisia karjalaisuudesta.

Isän kuolemasta on yli neljä vuotta, hänen muistonsa valtaa mielen aina Suvannon Seudun pudotessa postiluukusta. Lämmin kiitos lehdestä nykyisin huolta kantaville! Koen lehden ilmestymisen kunnianosoituksena isälleni. Puun oksat ovat vahvistuneet.

Onnellista joulunaikaa, lämpimin ajatuksin

Kaija Kumpulainen

Purontaan tyttäriä joulutunnelmissa kotona Narvassa. Kodin äänimaailmaan kuului isän kirjoituskoneen naputus, kun hän toimitti Suvannon Seutua ja kirjoitti talteen muistelmiaan ja kansanperinnettä Karjalasta.

Joululeikki: Vihkimine

Vuonna 1934 kertonut Martti Pulakka, 76 v.

Tyttö ja poika parrii. Istuit ympär tuppaa. Yks ol pappi. Papil ol olest punottu letka. Kysyi ensin pojalt, sit tytölt: ”Rakastat sie tätä?” Pit ottaa kaulast kii. Ympär tuvan kysyi sit: ”Oottaks työ nyt tyytyväin? Tyyvyttäks työ toisi-hee?” Ken ei tyytynt, se sanoi: ”En”. Tahtoi vaihtaa. Pit panna kämmen ulos, pappi löi olkletul. - Lopuks sai jokainen mielesensä. - Puol pitskatikkuu otettii, sit se pantii hampaisii; pojan pit ottaa tytön hampaist pois, kiers ympär. - Parit pappi vihki näin: Hiir juoks hirttä myöte, Oravainen ortta myöte, Kärpänen pärettä myöte, Sika seinviertä myöte, K-ä piian reittä myöte, Siint siklaht sissää.

SKVR 7330. Sakkola, Riiska. Heltsonen, S. 1178.

Vuonna 1848 tallennettu, laulajaa ei mainittu:

Sika äijä maata kynti,
Juont ei jouluna olutta;
Kana äijä vettä lakkii,
Kukko ei kusella nähty;
Tikka äijä puita pilkkoo,
Teht ei pitkii pinnoi.
Humala taposta huusi,
Otra pellon pientarelt,
Vesi kaivost syvästä:
Kons myö yhtehe yhymme,
Kons me jouvume juotavaks’.
Joulun pitkinä pyhinä,
Pääpyhinä Pääsiäisnä.
Joime Jouluna olutta,
Viell me laulan laskiaissa,
Lihaheittona heläjän,
Viell on päässä Pääsiäissä

(SKVR 169.

Sakkola. Reinholm, N.)

Mörkö

Elettiin syksyä 1935, kun 17-vuotias velipoika Eero rakenteli jotain kummallista kapinetta. Jäin tarkkailemaan sivusta 4-vuotiaan uteliaisuudella hänen puuhiaan. Välillä hän sahaili pyöreästä kuusesta rilloja, pyöriä. Välillä hän taas taivutteli rautaa merkkillisille mutkille. Minulle alkoi vähitellen selvitä, mitä velipoika oli tekemässä. Kun sitten jossain välissä utelin, että mitä sie tiet, sain kummallisen vastauksen:

– Täst tulluop mörkö!

En enää udellut enempiä. Enkä muuten uskonut siihen mörköön ensinkään, sillä velipojan tekele muistutti selvästi hevosta. Välillä kurkistelin sulanaan, suureen ruokakomeroon, joka oli mörön väliaikainen säilytyspaikka. Jossain vaiheessa ”mörkö” katosi ja minä taas unohdin autuaasti koko jutun.

Joulu 1935 toi kuitenkin asian uudelleen esille. Aattoiltana joulupukki kantoi tupaan suuren poltikkaissakin, nokosen kuiduista tehdyn. Kun availin säkkiä, aikuiset tarkkailivat minua hymyssä suin. Varsinkin äidin silmät suorastaan loistivat. Ja mitä sieltä tulikaan esille: puuhevonen, sellainen poljettava. Sen selässä voi istua, polkea ja ohjata. Siitä joulusta muistan suuren tuvan lattian, onnellisen pienen pojan ja ruskeaksi maalatun oman hevosen! Kun hevoseni oli saanut tarpeeksi kyytiä, pysähdyin ja ilmaisin mielessäni kyteneen epäilyn:

– Tämähän on ihan kuin se Eeron mörkö!

Ihmettelin kyllä hiukan miksi puheeni nauratti muita. Hevoseni sai sinä iltana nimekseen Urho, meidän tallissa kaurojaan rouskuttelevan vaaleanruskean ruunan mukaan. Meistä tuli heti erottamattomat.

Siihen aikaan ei ainakaan meidän rannassamme voinut olla pojalle mitään suurempaa onnea kuin ikioma hevonen. Aikuiset miehetkin ajoivat hevosilla ja puhuivat tuskin mistään muusta kuin hevosistaan. Tähän olisi äit-Mar saatanut tokaista:

”Siitä joulusta
muistan suuren tuvan lattian,
onnellisen pienen pojan
ja ruskeaksi maalatun
oman hevosen!”

– Sitä Must, mitä muutkii koirat.

Seuraava muistikuvani on, kun muutettiin uudelle tuvalle, aallonmurtajalle johtavan tien varteen. Seurasin miten Urhoni keikkui erään muuttokuorman päällimmäisenä. Vanha tupa sai jäädä, sillä se oli aina talvisin Laatokalta puhaltavien lumimyräköiden armoilla. Tästä kertoo sekin, että porstuvan ovi avautui sisäänpäin. Jos ovi olisi avautunut ulospäin, olisi kinosten lapiointi ollut vaivalloista, kun ovea ei olisi saatu auki.

Oli lokakuun 16. päivä 1939. Olin saanut äidiltä tehtävän: minun piti tarkkaila koko päivän, kun kuorma-auto kääntyisi kauppojen tiehaarasta Saaroisiin päin. Se merkitsi sitten lähtöä. Päivä oli kovin pitkä ja minulla oli aikaa. Velipoika oli luvannut, että kun hän saisi joskus vanhoja lautoja, saisin kokeilla pilekkeiden hakkaamista. Ja niitä sopivia lautoja löytyi. Mutta ei se työ ollut niin helppoa, kuin vierestä seuraten olin ajatellut: lauta tuppasi lipsahtelemaan eikä osumatarkkuuskaan häikäissyt. Voi olla, että sain jonkun pilekkeen sisälle vietäväksi. Tämä ensimmäinen työmaa-

ni on jäänyt mieleeni, sillä aina kun teen samaa työtä vanhojen lautojen kanssa, joka ikinen kerta tulee mieleeni ensimmäinen pinomaani Saaroisissa.

Tärkein tehtävä oli kuitenkin Urhon illastaminen. Valmistin hevoselleni kunnon appeen rikkinäiseen tuasaan ja annoin vielä kelpo tukon heiniä eteen.

Ilta oli jo pitkällä ennen kuin auton valot kääntyivät Saaroisiin päin. Istua kökötin molskikankainen koulureppu selässäni, kun taakse jäi minun onnellisin ja turvallisin lapsuuteni ja Urho.

Onnekas sattuma vei matkani taas kotikonnuille Metsäpirtin Saaroisiin vuonna 1987. Tein huolellisen matkakertomuksen diasarjana, jota kelpasi käydä näyttämässä Karjalatalolla, Uudesakaupungissa ja Vehmaalla. Näytin sitä myös kouluissa ala-asteen luokilla ja vähän ylpeänäkin; tällaisia olivat minun lapsuuteni maisemat. Viimeiseksi olin säästänyt puupiirrokseni: marraskuun viimeinen päivä 1939. Siinä meidän navetan alisille oli tuotu ammuslaatikoita, joita vartioi kolme neuvostosotilasta. Urho katselee heitä ja he Urhoa. Samalla sain aiheen kertoa omasta hevosetani.

Kun olin näyttänyt taas eräälle eka-luokalle diasarjaa, tuli opettaja kertoamaan jonkun pojan sanoneen: kunpa se olisi löytänyt vaikka pienen palan siitä hevosesta. Muistiinmerkitsijä taisi nieläskennellä jonkun kerran.

Viljo Hämäläinen

Karjalaista ruokaperinnettä: Piparkakkutalo

Niin kauan kuin muistan, on kodissani ulkoisena joulun merkkinä olleet joulukuusi ja piparkakkutalo. Piparkakkutalo tehtiin hyvässä ajoin kaapin hyllylle, mutta talo koristeltiin vasta joulun alla. Eiväthän ne talot olleet nykypäivän koreiden talojen kaltaisia, mutta mielestäni uusi talo oli aina kaikista kaunein.

Sota-aikana, kun tarvittavia aineita ei ollut aina saatavilla, tehtiin talo jopa näkkileivästä. Oman hohtonsa toi Nuutinpäivän tienoot, jolloin talon takasasta oli lupa aloittaa nakertelu. Nyt jo aikuistuneet lapsetkin muistelevat, kuinka ihanalta tuntui talon osien napostelu.

Nykyisin valmistan jouluksi kolme taloa, molemmille tyttären lapsille omat ja tietysti yhden kotiini. Jokainen koristelee oman talonsa mieleisekseen.

Olen iloinen, että olen saanut jatkettua jo Sakkolassa alkanutta piparitalon teon perinnettä suvussani eteenpäin. Laitan tähän äitini vanhan taikinanteoko-ohjeen, mutta olen jo muutamana jouluna käyttänyt valmista kaupan piparitaikinaa, siitä talo onnistuu hyvin.

Valmiita talon osia en suosittelen.

Piparin tuoksuista joulunaikaa!

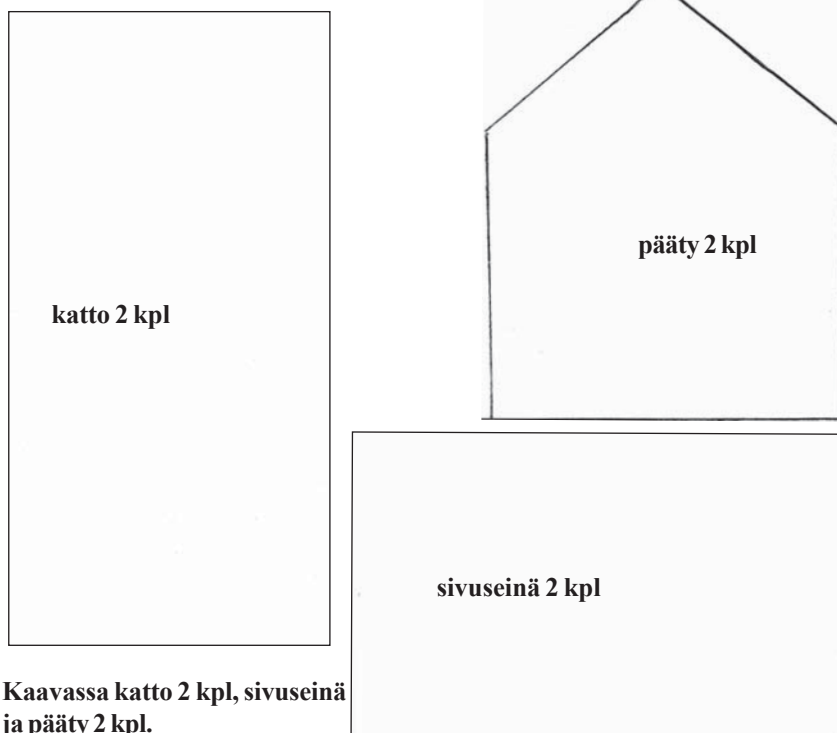
Raili Leino (Kopperoinen)
Halikko, Sakkolan Haparainen

Ohje:

2 dl sokeria
200 gr margariinia tai voita
200 gr siirappia
2 munaa
1 tl soodaa
1 tl kanelia
½ tl neilikkaa
1 tl inkivääriä
noin ½ kg vehnä jauhoja

Sokeri, rasva ja siirappi vatkataan ja joukkoon lisätään hyvin vatkatun munat yksitellen. Sen jälkeen lisätään mausteet ja viimeiseksi jauhot, joihin sooda on sekoitettu. Annetaan hetken kovettua, kaulitaan ja otetaan pahville piirrettyjen kaavojen mukaisia talon osia ja pohja-alusta. Paistetaan n. 200 asteessa – muista paistaa talon osat kypsiksi.

Jäähtyneet osat kootaan yhteen sulatetulla sokerilla. Koristele haluamalla tavalla.

Kaavassa katto 2 kpl, sivuseinä ja pääty 2 kpl.

Joulun tunnelmia muistellen

Me Metsäpirtissä syntyneet,
On joukkomme kovasti harvenneet.
Yhä meitä on kuitenkin jäljellä
täällä pikkujoulua viettämään.

Me aikoja menneitä muistellaan.
Ei koskaan häivy ne unholaan.
Me aatoksen siellä kuljetaan
tuttuja polkuja aina vaan.

On mielessä jouluiset tunnelmat.
Nuo lapsena koetut, ihanat.
Vielä tuttuja lauluja lauletaan.
Ne vie meidät takaisin Karjalaan.

Me muistoissamme kerran taas
Joulukuusi pirttiin kannetaan.
Sen latvaan tähti asetetaan
ja oksille kynttilät palamaan.

Kuin lapsuusaikana konsanaan
käymme joulukuusta koristamaan
Mielikuvien myötä me palataan
aikaan, jota ei takaisin saa.

Niin monta tärkeää tapahtumaa
saatu elämän polkuun mahtumaan.
Mutta kaipuu paluusta Karjalaan
ei poistu mielestä milloinkaan.

Täällä hauska on menneitä muistella
Myöskin joululauluja laulella.
Ja ystäväin kanssa haastella
Sekä kerätä joulun tunnelmaa.

Tulis Joulun Herraa rukoilla,
että antais rauhaa maailmaan,
ettei kukaan synnyinseudultaan
joutuis meidän lailla pakenemaan.

Maan päällä jokainen ihminen
sais oikeutta itselleen.
Ja kuten me nyt pikkujoulua
viettää rauhassa omaa jouluaan.

Pentti Rajaheimo
/Karvanen

Sotajoulu Keljassa 1939

Sotilaamme tuolla silloin joulun viettoon kävi.
vaikka sodan äänet lakkaamatta pauhaa.
Hän menneet joulut kuin nauhalta ne näki,
miten kaipaakaan hän kotia ja sitä joulurauhaa.

Kai vihollinen tuon hetken silloin aavisti tietäen
nyt on paras aika yllättää ja tossun alle tallata.
Kuin varkain järven yli saapui hiljaa hiipien,
onnistuikin siinä sitten asemamme vallaten.

Ehkä meidän vartiokin hiukan löysä olla voi,
vielä aamu-usva hyökkääjälle näkösuojan antoi.
Lisää aina joukkojansa meidän asemiimme toi,
myös kaikki aseet jäätä pitkin sinne kantoi.

Usein yritettiin ajaa vihollinen pois, tuloksetta ain.
Karjalainen pataljoona viimein hätiin käskettiin,
heihin luotettiin, heissä oli enää turva vain.
Väsyneinä, tappioin, he teki sen, vihollinen iskettiin.

Miksi piti päivällä pellon yli mennä tulta päin?
Se heiltä siellä ja meiltä täällä tietämättä on.
Ken lie laskenut tuon ajan silloin näin,
mutta tehtävä tuo miesten oli lähes mahdoton.

Oli venäläisten muistomerkki Runteenmäen alla,
niin kookas sekä kaunis kivipaasi heillä.
Sitten tajuttiin, eihän tämä voinut siellä olla,
meillä tuon taiston silloin hävinneillä.

Nyt nuo tuon ajan haavat jo parantuneet lie.
On aikaa mennyt niin monien vuosikymmenten.
Vain muistot joskus ajatukset sinne vie.
Me muistakaamme Jumalaa ja niitä sotilaita kiittäen.

Viljo Pitkänen

Vuoden karjalainen kirja

Karjalan Liitto on valinnut Pohjois-Karjalan ympäristökeskuksen kustantaman teoksen Sortavalan arkkitehtuuria 1864-1939 vuoden karjalaiseksi kirjaksi. Tänä vuonna ilmestyneen kirjan on toimittanut Jaana Huovinen.

Teos esittelee Sortavalassa säilynyttä suomalaista kaupunkimiljöötä. Erityisesti on kuvattu vuosien 1864-1939 rakennuskantaa. Kirjassa on runsaasti vanhaa kuva- ja piirustusaineistoa, mukana on mm. Mikkelin maakunta-arkistoon sijoitettuja rakennuspiirustuksia, jotka sodan jaloista saatiin talteen. Piirroksia on täydennetty tämän päivän valokuvilla. Laatokan Karjalan keskuksena pidetyn Sortavalan rakennukset on saatu näin tallennettua yksien kansien väliin.

Sortavalan arkkitehtuuria -kirja on kunnianosoitus suomalaiselle 1800-luvun jälkipuolen ja 1900-luvun alkupuolen arkkitehtuurille, osaltaan kirja muistuttaa lukijoita Sortavalan suomalaisesta ja karjalaisesta historiasta.

Legenda joulu- kuusesta

Jouluiset tarinat eivät vanhene sen kummemmin kuin juhlaan liittyvät tunnelmat, tuoksut, hyörinä ja lahjasalaisuudet. Tarina joulukuusesta on ehkä jollekulle tuttu, mutta joka vuosi se on yhtä tuore kuin joulukin.

Kun Vapahtaja vaelsi maan päällä, hän joutui myrskyyn metsässä. Hän etsi suojaa puiden alta, mutta useimmat puut taivuttivat oksat omaksi suojakseen. Vihdoin Vapahtaja löysi turvapaikan kuusen lehtien oksien suojasta. Kuusipuu sai siunauksen, jonka mukaisesti se viheriöi kesät ja talvet. Siitä tuli Vapahtajamme syntymäjuhlan muistopuu.

Legendan kirjoittaja ei ole tiedossani, olen leikannut legendan vuosikymmeniä sitten jostain sanomalehdestä. Luen tarinan joulunaikaan, ja sen sanoma tuntuu yhä uudelleen ja uudelleen niin koskettavalta.

Toivon, että mahdollisimman moni voi viettää joulua aidon kuusen – vaikka pienenkin – tuoksusta nauttien. Joulukuusi tuo tullessaan niin monenlaisia muistoja menneistä, niin iloisista kuin surun värittämistä jouluista.

Joulu on muisteluiden aikaa!

Raili Leino (Kopperoinen)
Halikko, Sakkolan Haparainen

Lapsen näky

adventin aattona
Mäntsälän kirkonmäellä
pimeässä illassa
oli paljon väkeä
lapsia, aikuisia

kynttiläkulkuein
neljästä eri suunnasta
oli tultu valoa tuoden

seimelle
kirkon viereen

tilaisuuden juontaja
puhui seimestä,
adventista, odotuksesta

sitten poistettiin
kangas seimen edestä

kaksi paimenta
tyhjä seimi
kolme lammasta

(kolmas paimen,
Maria, Joosef,
tietäjät,
lopuksi lapsi
tulisivat vähitellen

lapsi
vasta jouluksi)

avaaja
kysyi lapsilta,
”Mitä näette?”

kirkas ääni
kajautti

JEESUS

näkikö lapsi
pitemmälle kuin me muut?

oliko
hänen odotuksensa
niin suuri,
että hän katsoi
jo jouluun saakka?

me
valmistelomme
jouluamme

näemmekö,
mitä on tulossa?

mikä on odotuksemme?

Leena Repo

Ukkosen sukuseuran kuulumisia

Ukkosen sukuseuran ry:n (Sakkolan Koukunniemi, Pyhäjärven ja Sakkolan Lohijoki) perinteinen sukujuhla ja sukokokous pidettiin Huittisissa Karhiniemen kartanossa 29.7.07. Useista päällekkäisyyksistä johtuen paikalla oli vain 27 suvun edustajaa.

Sukuseuran puheenjohtaja Marja-Riitta Hakala toivotti läsnäolijat tervetulleeksi. Hän kertoi lyhyesti kesän Karjalan matkasta.

Vuoden aikana kuoleman kautta ovat poistuneet: Lyyli Elina Jaakkola, Alfons Ukkonen, Amalia Juvonen, Antti Tuomisaari ja Antti Kangas.

Varsinaisessa sukokokouksessa valittiin seuraavaksi toimikaudeksi puheenjohtajaksi Marja-Riitta Hakala Sipoosta. Hallituksessa jatkavat suoraan Laila Innanen Tampereelta, Marja-Leena Juholta Porista, Riitta Pykäläinen Tampereelta ja Pentti Ukkonen Helsingistä. Hallitukseen valittiin lisäksi uudelleen erovuorossa olleet Tuija Ukkonen Ikaasista, Taisto Kaipiainen Raumalta, Raimo Honkasalo Porista sekä Aulis Ukkonen Kauniaisista. Tilintarkastajaksi valittiin Osmo Juvonen Helsingistä, varalle Tiina Inkinen Savonlinnasta.

Sukuseuran jäsenmaksuiksi vahvistettiin 10 e / 2 vuotta, 20 e / 5 vuotta, 35 e / 10 vuotta, kannatusjäsenmaksu on 7 e vuodessa.

Toimintasuunnitelman vuosille 2007-2008 mukaan toimintaa pyritään kehittämään vaikka sukokokouksiin ja sukujuhlaan osallistuvien määrä on vähentynyt. Sukukirjaan kerätään ajan tasalla olevaa tietoa muutoksista. Ensi kesänä kokoonnutaan jälleen sukokokouksen ja sukujuhlan merkeissä. Juhlapaikkaa ja ajankohtaa vielä valitaan.

Hallitus piti järjestäytymiskokouksen Helsingissä 13.10.2007. Sukuseuran sihteerinä jatkaa Tuija Ukkonen, rahastonhoitajana jatkaa Marja-Leena Juholta. Hallitus kokoontuu keväällä Ikaalissa 01.03.2008.

Kaikki hallituksen jäsenet ottavat vastaan tietoja muutoksista sukukirjan jatkokertomukseen. Kysymyksiin vastaa

Marja-Riitta Hakala

Juolukanvarsi 7

01150 Söderkulla

p. 050-4583509 iltaisin.

Marja-Riitta.Hakala@Kolumbus.fi

Ukkosen sukuseuran hallitus

Kiitos Laila

Ukkosen sukuseuran hallitus haluaa kiittää lämpimästi pitkäaikaisia kotiseutumatkojemme järjestäjää ja seuramme kunniajäsentä Laila Innasta. Kiitos niistä kymmenestä vuodesta, jotka olet voimiasi säästämättä hoitanut moninaiset järjestelyt Vpl. Pyhäjärvelle suuntautuneilla matkoillamme. Vertaistasi ei ole toista.

Ukkosen sukuseuran hallitus

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Veljeni Kari Nihti täytti 50 vuotta 27.11.2007. Isämme Urho on kotoisin Sakkolan Ojaniemestä ja hänen vanhempansa olivat Albert ja Tyyne Nihti. Kari on tutkinut sukumme historiaa etupäässä painetutuista lähteistä, joita Nih-tin sukua koskien on kohtalaisesti joh-tuen nimen erikoisuudesta. Nimen esiin-tyvyyttä ovat kirjanneet erityisesti kie-len- ja nimistöntutkijat viime vuosisa-dalla. Painetuissa lähteissä mainitaan Paffwall Knecht Ojaniemessä 1613. On kuitenkin otaksuttavaa, että alkuperäi-siä voudintilejä tutkimalla mainintoja löytyy jo 1500-luvun puolelta. Maineik-

kaan Karjala -tuntijan, emeritusprofes-sori Heikki Kirkisen mukaan on nimit-täin todennäköistä, että sukumme kan-taisä on toiminut palkkasotilaana Viipu-rin tai Käkisalmen linnassa. Palveluksen päätyttyä hän on sitten asettunut asu-maan Sackulaan.

Sukumme vaiheita jo selvitettyään veljeni teki isän, Aulis-sedän sekä Sen-ja-tädin kanssa mieleenpainuvan koti-seutumatkan Ojaniemeen, Käkisalmeen ja Viipuriin kesällä 1990. Karin tarkoituk-sena onkin viimeistään eläkevuosina perehtyä perinpohjaisesti suvun vaihei-siin viime vuosituhanalla. Kari asuu Helsingissä vaimonsa Hannan sekä tyt-täriensä Vilman, Emman ja Telman kans-sa. Hän työskentelee Yleisradiossa TV-uutisten uutispäällikkönä ja on intohi-moinen musiikin harrastaja.

Kirsi Mettälä

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

70 vuotta täytti Helvi Leinonen. Hän on syntynyt Sakkolan Tikansaareissa 5.5.1937, vanhemmat Tyyne o.s. Pusa ja Jalmari Leinonen.

KUOLLEITA

Yrjö Kyllästäisen muistolle

Isäni Yrjö Johannes Kyllästinen syn-tyi Sakkolan Volossulassa 20.1.1926. Hän oli sisarussarjansa vanhin ja jou-tui pienestä pitäen kantamaan vastuuta nuoremmistaan ja tekemään maatilan töitä.

Isä osallistui myös jatkosotaan juuri 18 vuotta täyttäneenä nuorukaisena. Helmikuussa 1944 hän lähti suoritta-maan asevelvollisuuttaan. Jo huhtikuun lopulla tuli kuitenkin määräys lähteä rin-tamalle. Jatkosodassa isä toimi tykistön

tulenjohtokeskuksessa puhelinmiehe-nä.

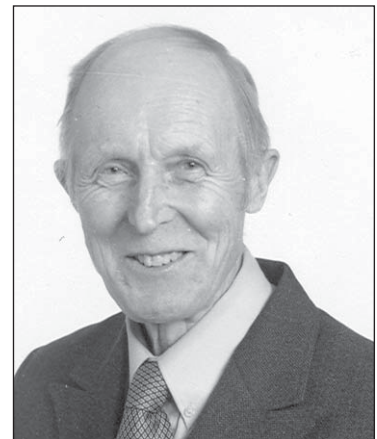
Vuonna 1947 Kyllästäisen perhe aset-tui asumaan ja viljelemään maatilaansa Punkalaitumelle. Isä avioitui, sai kolme lasta ja jatkoi maatilan pitoa vanhempi-ensa jälkeen.

Isä oli ahkera ja auttavainen mies. Hän oli aina valmis auttamaan muita, kun apua tarvittiin. Isä oli kuitenkin vaati-maton eikä tehnyt suurta numeroa it-sestään eikä saavutuksistaan.

Isällä oli ilmiömäisen hyvä muisti. Hän tiesi ja muisti paljon Sakkolaan liittyviä asioita. Hän tunsi jo nuorena paljon ih-misiä, ja muisti tarkasti vielä vuosikym-menten jälkeen, kuka kukin oli ja mitä sukua joku oli jollekin. Isä myös tunsi ja muisti tarkkaan Sakkolan pitäjän ja koti-kylänsä Volossulan ohella monet muut kylät, joissa hän jo nuorena liikkui. Oli-kin mukavaa ja antoisaa päästä isän mukana käymään useita kertoja Sakko-lassa ja etenkin hänen kotipaikallaan.

Isä kuoli 81 -vuotiaana 17.9.2007. Pit-kään elämään mahtui monenlaista. Isä säilytti valoisan elämänsenteen läpi kaikkien vuosien. Vaikka isä on mennyt, hän ei ole kokonaan poissa. Hänen vai-kutuksensa tuntuu yhä vahvana. Muis-tojen kautta hän ohjaa ja tukee meitä kaipaamaan jääneitä.

Eila Kyllästinen

75 vuotta täytti 14.11. Seppo Suikka-nen. Hän on syntynyt Sakkolan Tikan-saarella 1932, vanhemmat Arvi ja Elsa Suikkanen, o.s. Kekkonen.

80 vuotta täyttää 8.2.2008 Ville Pohja-lainen. Kotipaikka oli Sakkolan Kivinie-mi. Nykyään hän asuu Nokiolla.

Kuusi siskoa ja veli onnittelevat!

Riiskan kyläkirjaan kootaan materiaalia, ota yhteyttä:

Maire Saarinen e. Lamppu, puh. 044 5586 937
Irma Havumäki e. Karppanen, puh. 040 5646 275
Teuvo Kuparinen, puh. 0400 612 347

Röykkylän väki kirjan tekoon

Toivomme tämän lehden tavoittavan kaikki Röykkylän kylän elossa olevat asukkaat. Mikäli jollakulla on vanhoja muistoja tai valokuvia pyydämme lähettämään kertyneen aineiston allekirjoittaneille. Aineiston mukana tulisi olla lähettäjän yhteystiedot lisätietojen keräämistä varten. Valokuvissa tulee olla tieto, ketä kuva esittää ja kenelle kuva palautetaan.

Lisätietoja:

Pentti Karppanen

Naarajoentie 2
35300 Orivesi
Puh. 0400 636775
pentti.karppanen@suomi24.fi

Pekka Karppanen

Palojoentie 365
31900 Punkalaidun
Puh. 050 5589884
pekka.karppanen@punkalaidun.fi

Heikki Karjalainen,

hk@iki.fi, puh. 040 5780 825

Haitermaan, Lupran ja Pannusaaren kyläkirjan

**työryhmän kokous
on 28.12.2007**

klo 13.30

Lempäälässä
Mantunkulman

Nesteellä.
Tervetuloa!

Eero Naskali

Kutsumme Sakkolan Kirkonkylän koulupiiriläisiä käsitteäen Kirkonkylän, Karholan, Luprikkalan ja Sipilänmäen

kirjantekotalkoisiin, kirjoittamaan ja keräämään
kertomuksia, kuvauksia, valokuvia yms. kyläkirjaa varten. Lisätietoja:

Antti Hynnä, Ollilantie 11, 37500 Lempäälä
040 8490048, antti.hynna@tut.fi

Maire Kanervisto, Ruskontie 11 as 2, 33710 Tampere
0500 579341, leevi.kanervisto@kotiposti.net

Antti Koironen, Sammalpolku 9, 37550 Lempäälä
040 5514137, antti.koironen@uta.fi

Matti Naskali, Rautaranta 8, 28400 Ulvila
0500 721902, matti.naskali@mknpalv.inet.fi

Tule rohkeasti mukaan
kotikyläsi kirjantekoon!

Onko sinulla vielä tarjolla
tietoja, tarinoita,
valokuvia tms.
muuta materiaalia
TIKANSAARI-kirjaan?
Ota pikaisesti yhteyttä:
Seppo Suikkanen,
Vanha Hervannantie 169,
33880 Lempäälä
puh.050 542 8262

HAPARAISTEN, KELJAN JA PURPUAN KYLIEN KYLÄKIRJAAN on nyt viimeinen aika lähettää aineistoa! Lisätietoja:

Aila Alanen
Ollilantie 16, 37500 Lempäälä,
puh. 03- 3752 852,
040-707 6164,
aila.alanen@lempaala.fi

Hannu Turkkinen
Turkkisentie 12, 37500 Lempäälä
puh. 03-3752 525,
040-581 4398,
hannu.turkkinen@kotiporatti.fi

Hannu Paukku
Harjatie 5, 32210 Loimaa
puh. 02-762 8152,
0500-741 296,
hannu.paukku@punkalaidun.fi

VILAKKALAN , PETÄJÄRVEN ja LAPINLAHDEN KYLÄKIRJAT

Hinnat 30 euroa kpl + postituskulut.

Tilaa heti omasi, tilauksia vastaanottavat:
Marjo Ristilä-Toikka p. 040 730 2622,
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Aila Alanen p. 375 2852 tai 040 - 707 6164
aila.alanen@lempaala.fi

Muista myös muut
Sakkola-Säätiön
tuotteet: vaakuna,
kirjallisuus, tekstiilit

50 VUOTTA

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957, 8 kertaa vuodessa.

Julkaisija: Sakkola-Säätiö **Kirjapaino:** Koski-Print, Valkeakoski

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuoksenan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03 - 363 1750, 0400-576722
taisto.virkki@luukku.com

Putkiliike

P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

Tuleeko

Suvannon Seutu

-lehtesi

oikealla osoitteella?

Ilmoita osoitteenmuutos

p. 040 730 2622

Tilauskuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun! Vuosikerta 20 euroa.

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.

Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
puhelin 040-5814398 tai 03-3752525
hannu.turkkinen@kotiportti.fi

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
puh. 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03-3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Leena Rantakari, puheenjohtaja
Haapaniemenkatu 16 A 142,
p. 09-710 846, 040-514 1682
leena.rantakari@elisanet.fi

HOVINKYLÄSEURA

Mirja Antila, puheenjohtaja
Kitarakuja 1, 01390 Vantaa
mirja.antila@kolumbus.fi
p. 050 599 6936

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Pirkko Hyytiä, sihteeri
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 050544 2854
pirkko.hyytia@metsapirtti.net

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Kalevan puistotie 13 C 58
33500 Tampere
p. 040565 0905
helka.korpela@kolumbus.fi

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p. 06-456 0482, 040527 4960

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

TURKU

Aila Martelius-Mäkelä, puh. joht.
Eeronpolku 6, 23100 Mynämäki
p. 050 5948 712
aila.martelius@luukku.com
Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Ossi Tuokko, puheenjohtaja,
Alaverstaanraitti 6 F 106,
33100 Tampere p. 0407542738

KIRVESMÄKI KERHO RY

Aulis Ukkonen
Tunnelitie 6 A 17
02700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto
Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 0400-576722

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6, 36600 Pälkäne
taistosaaario@netti.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat
Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)
Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152

**SUVANNON
& SEUTU
50 VUOTTA**

TILAA SINÄKIN OMASI!